

Taŋtaŋa tsghatá lwa Pwal ŋa 1 La Kwareŋt

Ga zgu

¹ I'i Pwal, hgaf Lazglafta manda ya kumaf tsi ŋa nzakway ka mnda ghunay Yesu Kristi. Kawadaga ŋni nda zwaŋama mu Sustene,

² ta vindi yu ta na delewer na ŋa mnduha Lazglafta ma luwa Kwareŋt, kaghuni ta nzakway ka ŋa Lazglafta nda zɔakatahuɔa Yesu Kristi, hagafhaga ta kaghuni ŋa nzakwa ghuni ka ŋani. Hagafhaga guli ta inda gwal ta nzakway ma sana vliha kavghakavgha ta maga du'a da Mghama mu Yesu Kristi. Tsatsi ná, Mghama mu ya demdem.

³ Ka nza zɔakatahuɔa i Da mu Lazglafta nda Mghama mu Yesu Kristi kawadaga nda kaghuni. Mista ghuni ka zɔakwa taŋ guli.

Vlamavla Lazglafta ta zɔakwani nda ma Yesu Kristi

⁴ Ta va rfay yu ta Lazglafta ɔa ta ghəŋa kaghuni ma vəl zɔaŋtani ta huɔi ma guyaghunaftani nda Yesu Kristi, Zwaŋa Lazglafta.

⁵ Manda va tsaya nzakwani. Ma tsa guyatá vgha ghuni nda tsi ya ná, vlaghunavla ta inda skwiha. Tsaya kəl kuni ka laviŋtá gwada nda snaŋta mnigiŋtá vərɔa skwiha guli.

⁶ Ma mnaghunata ŋni ta gwada Yesu Kristi ná, ka dihavatá tsa gwada ya ma ŋuɔufa ghuni.

⁷ Tsaya kwal kuni pđatá inda skwiha ta vlə Lazglafta ŋa mnduhani, na tsa kaghuni ta kzla fitika nghəglan̄ta mu ta Mghama mu Yesu Kristi ya.

⁸ Lazglafta dza'a vla mbraku ŋa ghuni ha ka sagha tsa fitik ya, ŋa kwala lu vzaftá rutsak ta kaghuni bađu tsa sagha Mghama mu Yesu Kristi ya.

⁹ Tsa Lazglafta ta hagaftá kaghuni ka guyaghu-nafta nda Yesu Kristi ta nzakway ka Mghama mu ya ná, hađ ta tsakalawi wa.

Daga vgha ma Igliz ma Kwareŋt

¹⁰ Zwanama da! Kdəkwakdək, ta ndəbay yu ta dzvu ŋa ghuni nda hga Mghama mu Yesu Kristi. Dzərawadzəra ta wi, ma dagə kuni ta vgha ghuni, ka skwa turtuk ka kuni nzaku.

¹¹ Kəl yu ka mnay mantsa zwanama da ná, sli'afslia gwal ga Kluwe ka sagha da mnihata kazlay: Ta zlərdawi kuni ma vgha ghuni kə'a.

¹² Dagavapdaga kuni mataba ghuni. Wya tsa skwi ta mnə kuni ya: «ŋa Pwal aŋni» ka sanlaha, «ŋa Apwalus aŋni» ka sanlaha, «ŋa Kefas aŋni» ka sanlaha, «ŋa Kristi aŋni,» ka sanlaha guli, na skwi ta mnə kuni.

¹³ Kidaghi gamndər daga ta Kristi na? Pwal ta mtuta ta udza zləŋay ta ghəŋa kaghuni ra? Ari nda hga Pwal a magaghunafta lu ta batem na?

¹⁴ Ta rfay yu ta Lazglafta da kabga hađ ya mag-anaf yu ta batem mataba ghuni, ka nza a tsi ka i Krispus nda Gayus wa.

¹⁵ Mantsa tama, hađ ya dza'a mnay kazlay: Nda hga Pwal magidifta lu ta batem kə'a wa.

16 Aya! Si zanapta da tsa: Maganafmaga yu ta batem ta la ga Stefanas. Ta grafta yu na, had sana mndu magaglanaf yu ta batem ta ghaja tsaha ya wa.

17 La ka dza'a ka maga batem na mnduha a ka Kristi nda i'i wu, la ka dza'a ka da mna Lfida Gwada na mnduha, ka'a nda i'i. Ka dza'a ka kla'ata difla ghaja gha ka mnay a ka'a nda i'i guli wa. Ka ma si skwi ma ghaja da ka yu kla'ata ka mnay kati na, ma dza'a nzakway mtata Kristi ta udza zlayay ka skwa batbat.

Yesu Kristi na, mbraku nda difla Lazglafta ya

18 An mndani, gwada ta mtata Kristi ta udza zlayay na, nda nza ka tsabaku da gwal ta zadaku. Tsaw da amu gwal ta tva mbaku ya, nda sna amu kazlay: Mamu mbrakwa Lazglafta mida ka'a.

19 Wya skwi nda vinda ma deftera Lazglafta:

«Dza'a zadanazada yu ta difla ghaja mnda sala, dza'a hardinharda yu ta mahizla ghaja mnda sala,» ka'a.

20 Ka si mantsa ka Lazglafta mnata ya ni, ga gwada ta difla mnda sala tama? Ga gwada ta gwal ta mnay kazlay: Nda sna anni ta zlahu ka'a tama? Ga gwada ta gwal ta zlardutawi ma na ghaja hadik na guli? Had gwada ta haj dekdek wa. Niina Lazglafta ta difla mnduha ma na ghaja hadik na, ka skwi ka batbat.

21 Nda na tan ma difil na, traptra mnduha ma ghaja hadik ta tsatsafta skwi maga Lazglafta nda nani ma difil. Ka klafta Lazglafta ta tsa gwada ta mne mu, ni hahaj ka gwada tsabaku ya, na mbanafta mnduha ta zlghafta.

²² Má maraŋnamara lu ta skwi ka mazəməzəm, kada grafta ŋni ka la Yahuda nda ŋa taŋ. Tsa skwi mnaŋna difla ŋni ya ŋa aŋni ta snay, ka la Grek nda ŋa taŋ.

²³ Aŋni, gwada ta zləŋatá Yesu Kristi ta udza zləŋay ŋa aŋni ta mnay. Ka zadĩntá tsa gwada ya ta la Yahuda. Tsaɓaku tsa gwada ya ka hamata gwal kul nzakway ka la Yahuda guli ta mnay.

²⁴ Ka gwal hagaf Lazglafta ŋa nzakway ka ŋani, dər má la Yahuda tsi, dər má hamata Grek a tsi ta mnay na: Kristi mbrakwa Lazglafta nda difla Lazglafta ya, ka hahəŋ.

²⁵ Tsaw tsa skwi maga Lazglafta ta nghə mnduha manda tsaɓaku ya ná, malaghumala ta difla mnduha. Ka ka mbegi Lazglafta ká mnduha ta gray ya guli ná, tsa nzakwani ka mbegi ta grə mnduha ya guli ná, malaghumala ta mbrakwa taŋ.

²⁶ Zwanama da daslawa nzakwa ghuni na tsa kaghuni hagaf Lazglafta ya, ka mndəra wati ma mnduha kuni? Sira a gwal nda sna ta skwi mataba ghuni ta nghə mnduha ma ghəŋa hadik wa. Sira a gwal dagaladagala mataba ghuni wa. Sira a gwal ta za mgham mataba ghuni guli wa.

²⁷ Lazglafta ka ghəŋani ta zabaftá tsa gwal ta nghə mnduha ma ghəŋa hadik ka rgha ya, ŋa pghanaghatá hula ta tsa gwal nda difla ghəŋa hadik ma ghəŋa taŋ ya. Tsatsi ta zabaftá gwal ka mbegi ta nghə mnduha ma ghəŋa hadik ya ŋa pghanaghatá hula ta gwal nda mbra.

²⁸ Tsatsi ta zabaptá gwal ta nghə lu ka mnduha tsa lu, htuhtha həŋ katakata ta nghə mnduha ma ghəŋa hadik ya, ŋa ŋwisaganatá deghre' ta gwal

dagala dagala.

²⁹ Zabapzaba Lazglafta ta mnduha mantsa ya, kada kwala mndu ta ghərɓaku ta kəmani.

³⁰ Lazglafta ta ndi'aghunaftá nda Yesu Kristi, ka famatá tsi ta Yesu Kristi ka mnda vlamatá difil. Nda ma Yesu namafta Lazglafta ka mndu tɗukwa ta wa irani, ka fatá amu ka mnduhani, ka varagaptá tsi ta amu ma dmaku.

³¹ Tsaya tama, «ka ta kumay mndu ta ghərɓaku katsi, ka ghərɓa tsi ta ghəŋa skwi kɗiŋ Mgham* ta magata,» manda ya nda vinda ma defteri.

2

Mnay Pwal ta gwada ta zləŋatá Kristi ta udza zləŋay

¹ Vərɗa i'i ná, ma fitika lagha ɗa da kaghuni da mna difatá skwa Lazglafta ta zlagamapta ná, haɗ gwada nda la mnaghuna yu wa, nda sna yu ta skwi a ka yu guli wa.

² Ta sli'aftá yu ka lagha da kaghuni ná, haɗ sana skwi ta ndanə yu ma ghəŋa ɗa ŋa mnaghunata ka ta ghəŋa Yesu Kristi, tsa Yesu zləŋaf lu ta udza zləŋay ya tsi wa.

³ Ma tsa nzakwa ɗa da kaghuni ya ná, kulembet nzakwa ɗa, ta zləŋ yu, ta ghudzaku yu.

⁴ Ma tsa fitika mnay ɗa ta gwada Lazglafta ka tagha skwi ŋa ghuni ya ná, maraghunanɗa hiɗaku ka ghuɓaptá kaghuni a si ta magə yu wa. Sulkuma Lazglafta nda mbrakwani ta maraghunata kazlay: Kahwathwata tsa gwada mnə yu ya kə'a.

---

* **1:31** Ngha ta Irmiya 9:22-23.

⁵ Tsaya tama, ta mbrakwa Lazglafta dihafta kaghuni ta zlgħay nda ŋuɗufa ghuni ta hidakwa mnduha a wa.

Difila Lazglafta

⁶ Ta mnə ŋni ta gwada ŋa gwal nda sifa ma zlgħay nda ŋuɗuf ná, vərɗa difil taghə ŋni, hidakwa gwal dagaladagala ma na ghəŋa haɗik ta dza'a zwaduta na a wa.

⁷ Tsa difil mnə yu ya ná, difla Lazglafta ya ta nzakway ka skwi si nda difa kul nghanɗá mnduha si ghalya ya. Ma kɗaku lu ka zlagəgiŋtá ghəŋa haɗik ná, fafa Lazglafta ŋa mba amu, ŋa ŋlamafta.

⁸ Haɗya dər turtuk ma gwal dagaladagala ma na ghəŋa haɗik na, nda sna ta tsa difil ya wa. Ka má nda sna həŋ katsi, má zləŋaf a həŋ ka dzata ta udza zləŋay ta Mghama glaku wa.

⁹ Tsaw tsa skwi maga Lazglafta ya ná, nda nza manda ya nda vinda ma defteri ta mnay kazlay: Skwi ya ta kul nghanɗá ira mnduha, nda ya ta kul snanɗá mnduha nda sləməŋa taŋ, nda ya ta kul ndananɗá mnduha ma ghəŋa taŋ ya, skwi payaf Lazglafta ŋa gwal ta ɗvuta* kə'a.

¹⁰ Ŋa anŋi maranɗanɗa Lazglafta ta tsa skwi ya nda ma Sulkumani. Sulkum ná, nda sna ta inda skwi, nduk nda kɗavakta skwi ma ndana Lazglafta.

¹¹ Mnda səla ná, sulkumani yeya nda sna ta kɗavakta skwi ma tsatsi. Manda tsaya Sulkuma Lazglafta guli ná, tsatsi yeya nda sna ta kɗavakta skwi ta nghanatá Lazglafta.

¹² Amu ná, Sulkuma na ghəŋa haɗik na a mutsaf amu wu, Sulkum daga da Lazglafta ŋa amu ta

---

* **2:9** Ngha ta Isaya 64:3.

mutsafta. Vlamavla Lazglafta ŋa snaŋta mu ta inda skwiha vlama tsi nda zɔakatahudani.

¹³ Ta mnə aŋni ta tsa skwiha ya ŋa mnduha ná, nda dífla mnduha ma ghəŋa hadik a wu, nda dífil ya ta taghə Sulkuma Lazglafta ta tagha aŋni. Mantsa ya kəl ŋni ka tsislanaptá inda skwiha ta sagha da Sulkum ŋa gwal nda tsa Sulkum ya.

¹⁴ Mndu ya kul had Sulkuma Lazglafta ma tsatsi ná, tsu'a a ta skwiha ya ta taghə tsa Sulkum ya wa. Manda tsaɓaku ta sna tsatsi ta tsaha ya, laviŋ a vani ta snaŋta wu kabga nda Sulkuma Lazglafta ta laviŋta lu ta galay.

¹⁵ Mndu nda Sulkuma Lazglafta ma tsatsi ná, laviŋlava ta gala inda skwi. Tsatsi ya tama, had sana mnduha dza'a laviŋta galaptá tsatsi wa.

¹⁶ Manda va ya nda vinda ma defteri ta mnay kazlay:

Waya nda sna ta ndana Mgham na?

Waya ta laviŋta vlanťa hidaku† na kə'a ya.

Ama aŋni, ndanu manda ŋa Kristi ŋa aŋni ta ndanay.

3

Kwalva Lazglafta aŋni

¹ Ka vərɔdani ka lu mnay katsi zwanama ɔa ná, ma tsa fitika nzakwa ɔa ɔa kaghuni ya ná, manda mna gwada ŋa gwal nda Sulkuma Lazglafta ma həŋ a mna yu ta gwada ŋa ghuni wu, manda mna gwada ŋa mnduha ma ghəŋa hadik mna yu, kabga si ta ka zwani kuni ma zlglafta ghuni ta Kristi nda ŋuduf.

---

† **2:16** Ngha ta Isaya 40:13.

² U'a ya vlaghuna yu, dafa a wu, kabga laviŋ a kuni ta ŋafta wa. Dər ndanana na ná, laviŋ a kuni ta ŋafta wu,

³ kabga manda nzakwa mnduha ma ghəŋa hađik tata nzakwa kuni ta nzaku. Ka si tata draku kuni, tata zlərdawi kuni mataba ghuni katsi ya ní, nzaku manda ŋa mnduha ma ghəŋa hađik a ta nzaku kuni nda tsa ra? Manda ŋa taŋ tata nzakwa kuni.

⁴ Ka si «ŋa Pwal aŋni,» ka sanlaha, «ŋa Apwalus aŋni,» ka sanlaha ka kuni ta mnay mataba ghuni ya ní, ta manda nzakwa hamata mnduha a kuni nda tsa ra?

⁵ Wa Apwalus, wa Pwal na? gwal ksanatá slna ta Lazglafta ŋni his his, ghunaf tsi ŋa mnaghunatá gwada ŋa zlglafta ghuni ta Kristi. Ta magay dər wati ma aŋni ta slna Mgham Yesu manda ya vlaŋna tsi.

⁶ Sləgafsləga i'i, ka tiŋtá Apwalus ta imi distani. Lazglafta ta dyaŋ ka gəlay.

⁷ Daga mndu ta sləgay tani, daga mndu ta ta imi distani tani, sana skwi a hahəŋ wa. Lazglafta turtukwani ta dyaŋ ka gəlay.

⁸ Ka skwa turtuk mndu ta sləgafta nda mndu ta tatiŋtá imi. Dər wa dza'a mutsay ta nisəlani tađta slna ya maga tsi da Lazglafta.

⁹ Nda gwa aŋni ma slna Lazglafta. Nda nza kaghuni manda vwaha Lazglafta.

Manda həga Lazglafta nzakwa ghuni guli.

¹⁰ Zdiđiŋzda Lazglafta ta huđi ka thatá yu ta tughwani manda vərđa mnda ba həga, ka lagha sani bay ta ghəŋani. Daswa ka mndu dza'a bay ta ghəŋani tama.

11 Ya nda ghada thatá tughwani ya. Tsa dughwanani ya ná, Yesu Kristi ya, had sana tughwa hëga dza'a thëglafta lu wa.

12 Ta tsa tughwa hëga ya ná, ta bə nda dzindar sanlaha, nda kufur ŋa sanlaha, nda pala ŋa sanlaha, nda udzu ŋa sanlaha, nda slëka ŋa sanlaha, nda dzuma ŋa sanlaha.

13 Bađu tsay Lazglafta ta guma dza'a saba dər wa ta daɓi kabga vu dza'a galay.

14 Ka driŋ a vu ta slna tsa mndu ta tughwani ya wu katsi, dza'a mutsay ta nisəlani.

15 Ka driŋdra vu ta slna tsa mndu ya, mutsafta a ta nisəla wa. Tsatsi, dza'a mbafmba ŋa nzakwani manda sumbun.

16 Sna a kuni ka mnay kazlay: Hëga Lazglafta ta nzaku Sulkuma Lazglafta mida kuni kə'a ra?

17 Ka ɓadziŋɓadza mndu ta hëga Lazglafta ná, dza'a ɓadziŋ ɓadza Lazglafta ta tsatsi guli, kabga nda ghuɓa hëga Lazglafta. Tsa hëga ya ná, kaghuni ya.

18 Ma nanə mndu ta ghəŋani. Ka mamu difil ma ghəŋa ɗa manda ɗaslakwa ŋa ghəŋa hadik ka mndu, ka niŋna tsi ta ghəŋani ka rgha kada nzata tsi ka vərɗa mndu nda difla daga da Lazglafta.

19 Kəl yu ka mna tsaya ná, na difla mnduha ma ghəŋa hadik na ná, ga rgha ya ta kəma Lazglafta. Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Nda tsa ŋa taŋ ma hidaku* ya ta ksa Lazglafta ta həŋ,

20 Ka'a guli na: «Nda sna Mgham Lazglafta ta ndana gwal nda hida, nda sna kazlay: Had hayhayani wu» kə'a†.

---

* 3:19 Ayuba 5:23, 13. † 3:20 Zabura 94:11.

²¹ Mantsa ya, ma ghubu kuni ta mnduha. Indani demdem ka ɲa ghuni nzakwani.

²² Dər Pwal, dər Apwalus, dər Kefas, dər ghəɲa hadik, dər hafu, dər mtaku, dər skwiha ndanana, dər skwiha dza'a sagha nda sa, ka ɲa ghuni nzakwani.

²³ Kaghuni ya, ka ɲa Kristi kuni, Kristi guli, ɲa Lazglafta ya.

4

Ghunata mnduha Kristi aɲni

¹ Mantsa tama, nghawa aɲni ka gwal ksanatá slna ta Kristi. Nghawa aɲni guli ka gwal fanam Lazglafta ta dífatá skwani ma dzvu.

² Vərda skwi ya ta psə lu da mndu ya fanam lu ta skwi ma dzvu ná, nzakwani ka ɲərma mndu.

³ Da i'i taɗa, dər má ta tsa mndəra ɗa kuni, dər má tsadighaha mnda səla ta guma, had gwada ɗa wa. I'i ná, tsa a yu ta guma ta ghəɲa ɗa wa.

⁴ Had sana skwi maga yu ta grə yu wa. ɲərma mndu yu a ka yu guli wu, Mgham Lazglafta dza'a tsadighatá guma, mndu a wa.

⁵ Tsa tama ná, ma gi tsə kuni ta guma ta ghəɲa mndu ta kul sagha fitikani. Kzlawa, ta hway da wa kuni na! Baɗu sagha Mgham ná, dza'a kliginjla ta daɓi ta skwi nda dífa. ɲa kliginjani duway ta daɓi ta skwi ta ndanə mnduha. Baɗu tsa tama, dər wa dza'a mutsa rfani da Lazglafta manda ya ta ranɗa.

⁶ Zwanama ɗa, tsa skwiha garaghunaf yu ta ghəɲa aɲni nda Apwalus ya ná, ka tagha kuni ta skwi mida nzakwani: «Da zwaɗutá kuni ma tvi ka zluɲtá skwi nda vinda.» Da laghu kuni ɗa

ghərɓaku kazlay: Mal tsa ŋa ɗa mndu ya ka ŋa sani kə'a.

⁷ Wa ta mnay ŋa gha kazlay: Mal kagha ka sanlaha kə'a na? Lazglafta a ta vlaghatá inda skwira? Ka si Lazglafta ta vlaghata ya ní, kabgawu ta kəl ka ka ghərɓaku manda skwi vlagha nda vla a lu wu ɓa?

⁸ Mantsa a nzakwani wu ki! Nya pɗa kuni na? Wya nda na kuni ka gadghəl katək, ta za mghama ghuni kaghuni, ta ghuya ɗaŋwa ŋni aŋni. Ta kumay yu má ta zay ghuni ta tsa mgham ya katək, má ka gwa mu ta vgha ka skwa turtuk nda kaghuni.

⁹ Ta grə yu ná, nana aŋni gwal ghunay na ná, nda hul faghuta Lazglafta ta aŋni. Manda gwal tsanagha lu ta guma, pgha lu ŋa pslatá həŋ ya aŋni. Nda nza ŋni ka skwa katskatsu, ŋa nghay mnduha ma ghəŋa haɗik nda duhwalha Lazglafta tani.

¹⁰ Nda nza aŋni ka rgha, ta ghəŋa gwada ta Kristi. Kaghuni ya, nda hiɗa aŋni ka kaghuni, kabga nzugwatá kaghuni nda Kristi. Kaghuni yeya nda mbra, mbra a aŋni wa. Kaghuni yeya gwal ka mndu, haɗ mndu ta kulaftá aŋni ka mndu wa.

¹¹ Dər nda va nana ná, ta dzay dzay maya nda ndala tani ta aŋni. Lgut tɗukwa a ta vgha ŋni wu, ta gɗata ta ɗga aŋni lu. Ta tvi ta tvi sɛla ŋni.

¹² Aŋni ta hɛrfaku ka maga* skwi ŋa fadamta ŋni da wa ŋni. Razaŋnafha mndu, má tahula gha ka Lazglafta, ka ŋni. Dər ki lu ta dula aŋni ya ná, mɛrsu' ká ŋni ta su'ay guli.

¹³ Dər kinawu ká mnduha ta raraza aŋni ya ná, sledɛɗa ka aŋni ta gwada nda həŋ. Ka maghdzəka

---

* **4:12** Ngha ta Sina gwal ghunay 18:3.

taŋ ká mnduha ma na ghəŋa hađík na fatá aŋni. Manda ŋəđak ká həŋ ta nŋha aŋni.

Zwana da ta d̄vu yu katakata kaghuni

¹⁴ Na pghaghunaghatá hula a ta vindaghunafta yu ta na skwi na wu, ŋa hurzlaghunaptá sləməŋ ta vindaghunafta yu, kabga zwana ta d̄vu yu kuni.

¹⁵ Dər má dəmbu' kidaghi mnduha ta tagha skwi ta ghəŋa Yesu Kristi ŋa ghuni, turtuktuk da ghuni. I'i tsa da ghuni ya kabga tiŋəl i'i ta mnaghunatá Lfida Gwada, ka zlgħaftá kuni ta Yesu Kristi.

¹⁶ Kdəkwađək! Ksawaksa ta ghəzama da.

¹⁷ Tsaya tama, ghunafghuna yu ta Timute ta nzakway ka zwaŋa da ya d̄vu yu. Nərma mndu ya ta tva Mgham Yesu. Ta tvi səlani ŋa lagha havglaghunaktá tva nzakwa da ma Yesu Kristi, nda ya ka yu ta taghay ŋa Iglizha ma inda vli.

¹⁸ Səglaghata a Pwal wu ka sanlaha ta gray mataba ghuni, ka ghərɓaku.

¹⁹ Ka ta d̄vay Lazglafta katsi ná, ndusa yu ka labə da kaghuni. Ka mamu sana skwi laviŋ tsa gwal ta ghərɓaku ya ta magatá tsi, ka gwad̄iŋta nda wi a tsi ya, dza'a snay yu bađu tsa.

²⁰ Gwada ta ga mghama Lazglafta ná, gwad̄iŋta nda wi yeya a wu, ta maravamara mbrakwani.

²¹ Ka lagha yu slaghunaghata nda sarak re, ari ka lagha yu slaghunaghata nda zđakwa ghəŋa da, nda ya nda d̄va kaghuni a na? Zba a wa zba ta ya ta kumə kuni mida.

5

Dər nu tsi ka gwal zlgħay nda ŋuđuf ta magay nda vgha taŋ

¹ Ka lu ta mnay ta snə yu ma luwa ná, mamu hliri mataba ghuni. Dər gwal kul snanťá Lazglafta ná, haď həŋ ta nzaku manda tsaya wa. Ta hani sana mndu nda markwa dani, ka lu.

² Ma ŋa dzata ghuni ta ghəŋ ka taw, ka ghzliŋťá tsa mndu ya mataba ghuni ná, ghərǎaku ŋa ghuni ta ghərǎay ta ghəŋa tsa.

³ Dər má di'ŋ nzatanzakwa ǎa nda kaghuni ná, kawadaga yu nda kaghuni ma sulkuma vgha ǎa. Nda ghada tsanaghata ǎa ta guma ta mndərga mndu ta magatá skwi manda tsaya, manda skwi hada yu kawadaga nda kaghuni.

⁴ Tsatsa yu ta tsa guma ya nda hga Mghama mu Yesu. Skwi ta mnaghunata yu ná, tskavawatska. Ka tskavatska kuni katsi, ya kawadaga sulkuma vgha ǎa nda kaghuni. Kawadaga mbrakwa Mghama mu Yesu guli nda kaghuni.

⁵ Ka vlanťa kuni ta tsa mndu ya ta halaway, ŋa ǎadzintá slu'uvghani, kada mbanafťa Lazglafta ta hafani baďu vragata Mghama mu Yesu.

⁶ Ngha a i'i ta skwi ŋa ghərǎay kaghuni ta ghərǎaku wa. Sna a kuni kazlay: Kuseta ta is ná, ta ŋlanafŋla ta inda hwaďatá hupa buradi kə'a ra?

⁷ Kliŋwa kla ta tsa dmaku ta nzakway manda is ya mataba ghuni, dza'a kəl kuni ka nzata hezle' manda hwaďatá hupa buradi kul haď is mida. An mndani, nda sna yu kazlay: Ghuǎighunis ghuǎa Lazglafta hezle' nda ma mta ta Yesu Kristi kə'a. Tsatsi ná, nda nza manda Zwanja Tuwak ta hnə lu ŋa za skala Pak* ya.

⁸ Ma zə mu ta tsa skala Pak nda buradi nda is

---

* 5:7 Ngha ta Sabi 13:7, 12:21.

ŋa ghalya mida ya. Tsa is ya ná, maga ghwadaka skwi ya. Zama za nda buradi kul had is mida ta nzakway ka vərđani dze'dze' ya. Nda ɲuduf ya nda ghuḅa, tdukwa†.

⁹ Ma tsa delewera ḁa vindaghunaf yu ghalya ya ná, mnaghunamna yu kazlay: Yaha kuni da ksa nzaku nda gwal ta hliri kə'a.

¹⁰ Tsa mnay mnə yu ya ná, ta mnə ta ghəŋa gwal ma ghəŋa hadik, ta hliri, ta tsagana, ta ghali, ta wuya skwi a yu wa. Ka má mantsa tsi katsi ná, má sli'agapsli'a kuni tkwe' ma ghəŋa hadik.

¹¹ Skwi mnə yu ŋa ghuni ná, ma ksə kuni ta nzaku nda mndu ta mnay kazlay: Krista i'i kə'a ta mataba tsa ná, ta hliri, ta tsagana, ta wuya skwi, ta kusleberaku, ta ghuyaku, ta ghali. Yaha kuni walaŋtá tsghə da hliba turtuk kawadaga nda mndərga tsa mndu ya.

¹²⁻¹³ Nu gwada i'i nda gwal kul sagha zlgħaftá Kristi ná, Lazglafta a dza'a tsa guma ta ghəŋa tsaha ya ra. Gwal mataba kaghuni ŋa ghuni dza'a tsa guma ta ghəŋa taŋ. Ka defteri na: «Ghzipwaghzip ta mndu ta maga ghwadaka skwi mataba ghuni‡,» ka'a.

6

Tsapta guma mataba gwal zlgħay nda ɲuduf

¹ Ka sli'afslí'a skwi mataba sani nda sani mataba ghuni katsi, waka sani dza'a walaŋtá dza'a kla tsa gwada ya da gwal guma kul snaŋtá Lazglafta, ka zluŋtá mnduha Lazglafta na?

† 5:8 Ngha ta Sabi 12:15-20, Vrafta ta zlahu 16:3. ‡ 5:12-13 Vrafta ta zlahu 17:7.

² Sna a kaghuni kazlay: Mnduha Lazglafta dza'a tsa guma ta ghəŋa mnduha ghəŋa hadik kə'a ra? Ka si kaghuni dza'a tsa guma ta ghəŋa mnduha ghəŋa hadik ya ní, slaghu a kaghuni ka tsatá guma zwana skwiha ki'a ki'a ra?

³ Sna a kaghuni kazlay: Amu dza'a tsa guma ta ghəŋa duhwalha Lazglafta kə'a ra? Skwi mataba nzakwa mu yeya dza'a trapta mu tama rki!

⁴ Ka mamu skwiha mantša ya ta slata mataba ghuni katsi, ka klafta kuni ka klaghata da gwal guma kul had' ghzliwa taŋ da Igliza Lazglafta ná,

⁵ aya hula! Ka i'i nda kaghuni. Nwaya ki mndu dər turtuk nda difil ma ghəŋani prək ka dzraghu-naftá skwi mataba ghuni na?

⁶ Ra a ka klay ghuni ta gwada mataba kaghuni gwal zlgħay nda ŋuduf ha ka klay ghuni da gwal guma kul snaŋtá Lazglafta wa.

⁷ Nda nza tsa wluvusta ta wluvusta kuni ta vgha mataba ghuni ya ka badzaku. Ka gagha ga mndu ta gwada, ksay gha ta ŋuduf. Ka ghala ghala mndu ta kagha, zlanata gha.

⁸ Nda va tsaya ya ná, tsa kaghuni ya ta ganatá sani. Va tsa kaghuni ya ta ghwalgudunťá skwa sani, kulam nda va tsa nzakwa ghuni ka zwanama ya.

⁹ Sna a kaghuni kazlay: Had' vla gwal ta ga dmaku ma ga mghama Lazglafta wu kə'a ra? Ma nanə kuni ta ghəŋa ghuni. Dina ka snaŋta ghuni kazlay: Gwal ta ga sli'inŋli'in, nda gwal ta wuya skwi, nda gwal ta hliri, nda gwal ta hani zgun nda zgun, marakw nda marakw,

¹⁰ Nda gwal ta ghali, nda gwal ta hara'u ta iri nda gwal ghuyaku, nda gwal ta kusleberaku, nda

gwal ta zla'uwa mndu ná, haɗ hən̄ dza'a lami da ga mghama Lazglafta wu kə'a ra?

¹¹ Manda tsaya si nzatá nzakwa sanlaha mataba ghuni ghalya. Ndana tama, Sulkuma Lazglafta mu ta ghuɓaghunata, ka nzatá kuni hezle', ka naghunafta ka n̄ərma mndu kabga zlglafta ghuni ta Mghama mu Yesu Kristi.

Vlaŋwa glaku ta Lazglafta nda vgha ghuni

¹² «Haɗ skwi piyɗif lu ta ghən̄ani wu,» ka sanlaha mataba ghuni ta ndanay. Tsaw inda skwi a nda ra wu. «Lavin̄lava yu ta maga inda skwi guli,» ka sanlaha. Tsaw haɗ i'i dza'a ga vu'a sana skwi wa.

¹³ «Skwa zay ná, n̄a huɗi a ra? Huɗi guli ná, n̄a skwa zay a ra?» ka kuni ta mnay guli. Tsaw nda skwa zay tani, nda huɗi tani, dza'a ɓadziŋɓadza Lazglafta ta hən̄ his his. Slu'uvgha ná, magaf a Lazglafta n̄a maga sli'in̄sli'in̄ nda tsi wa. Nda nza slu'uvgha n̄a Mgham Yesu, ta nzata Mgham Yesu ka n̄a slu'uvgha.

¹⁴ Ma mtuta Mghama mu Yesu ná, Lazglafta ta sli'aganapta ma mtaku. Tsatsi dza'a sli'agamapta ma mtaku nda mbrakwani guli.

¹⁵ Sna a kuni kazlay: Slu'uvgha ghuni ná, fawaya vgha Kristi ya kə'a ra? Dza'a nda ra ka klafta ɗa ta fawaya vgha Kristi ka ndi'anafta nda slu'uvgha karwa rki? Magava a wu!

¹⁶ Sna a kuni kazlay: Mndu ta ndi'aftá vghani nda karwa ná, ka skwa turtuk vgha taŋ nda tsi kə'a ra? Tsa mnduha his ya dza'a nzata ka slu'uvgha turtuk*, ka defteri ta ghən̄ani.

---

* **6:16** Ngha ta Zlrafta 2:24.

¹⁷ Mndu ta zlanantá ghəŋani ta Mgham Yesu ná, ka skwa turtuk ndana taŋ nda Mgham Yesu.

¹⁸ Tsaya tama, zlaŋwa sli'inŋsli'in. Hamata dmakuha ta magə lu ná, ta bla vgha ta maga'ata lu. Mndu ta fatá sli'inŋsli'in ka slnani, ŋa vərda slu'uvghani ta ga tsi ta dmaku.

¹⁹ Sna a kuni kazlay: Slu'uvgha ghuni ná, həga Sulkum nda ghuḅa ya kə'a ra? Lazglafta ta vlaghunata ŋa nzaku ma kaghuni, ta ka ŋa ghuni a vgha ghuni tama wa.

²⁰ Vara vara Lazglafta ta kaghuni nda skwi nda bla. Tsaya tama, vlaŋwa glaku ta Lazglafta ma skwi ta magə kuni nda slu'uvgha ghuni.

7

Zlgha wa Pwal ta ghəŋa gwada ta kluvustá vgha

¹ Ndanana tama, wana yu ta zlghaghunaftá wa skwiha ya vindidif kuni: Dina ka nzata mndu kul kla marakw.

² Tsaw tama ná, ŋa wara hliri ná, dina ka klafta mndu ta marakw, ta dza'a marakw guli da zə'al.

³ Ka vla zə'al ta vghani ŋa markwa taŋ. Ka vla marakw guli ta vghani ŋa zə'ala taŋ.

⁴ Vgha marakw ná, ŋani a wu ŋa zə'ala taŋ ya. Vgha zə'al guli ná, ŋani a wu ŋa markwa taŋ ya.

⁵ Ka dzraf nda dzra a kuni ŋa fitik rets kabga ŋa maga du'a wu katsi ná, yaha sani da kwalaghutá vla vghani ŋa sani. Tahula tsaya, ka vrəglanafta kuni ta guya vgha ghuni manda va ya snu kuni, da traptá kuni ta ŋafta ghudzaku ma vgha ghuni, da mutsaftá halaway ta ghurum ŋa ŋraptá kaghuni.

⁶ Hidaku ŋa i'i ta vlaghunata, ka nzata tsi ka tkwe'a ka yu nda kaghuni wa.

⁷ Ka má manda ndana i'i tsi ná, má manda ŋa da ka mnduha nzata, ka i'i. Tsaw dər wa nda ŋani ma zɔakatahuɔi vlan Lazglafta. Yeya ŋa gha, ka'a nda ya, yeya ŋa gha ka'a nda sani.

⁸ Skwi mnə i'i ná, ta mnay yu ŋa gwal kul had markwa taŋ nda mi'a wadguha ná, dīna ka kɔday ghuni ta nzakwa ghuni turtukwa ghuni manda i'i na.

⁹ Ala ka si laviŋ a kuni ta ŋafta wu katsi, kluvwakla ta vgha. Dər kluvtá vgha ka nzata ka su'ay.

¹⁰ Wya zlahu ta mnanata yu ta gwal ta kluvtá vgha taŋ, i'i a ta mnay guli wu, mgham ta mnata kazlay: Yaha marakw da dgata vgha nda zə'ala taŋ kə'a.

¹¹ Ala ka dgadga tsi ta vgha nda zə'ala taŋ ya, nzatani mantsa, yaha tsi kləgəltá sana zə'al. Ka mantsa a tsi wu dzrəglaftani nda zə'ala taŋ. Yaha zə'al da ghziŋtá markwa taŋ guli.

¹² Wya skwi ta mnə i'i ka ghəŋa da ŋa sanlaha, Mgham a ta mnay wa. Ka mamu mnda zlghay nda ŋuduf kul zlghaftá markwa taŋ ta Yesu Kristi katsi, tsaw ta kumay tsa marakw ya ta kɔa nzakwani nda tsa zə'ala taŋ ya katsi, yaha tsa mndu ya da ghziŋtá tsa markwa ya.

¹³ Manda va tsaya guli, ka mamu marakw ta zlghaftá Yesu Kristi nda zə'ala taŋ kul zlghaftá Yesu katsi, tsaw ta kumay tsa mndu ya ta kɔa nzakwani nda tsa marakw ya katsi, yaha tsa marakw ya laghu ga taŋ.

¹⁴ Kəl yu ka mnay manda tsaya ná, kabga nda ghuɔa tsa guyatá vgha tsa mndu kul zlghaftá Kristi

ya nda markwa taŋ ta zlgħafta ya. Mantsa ya guli, nda għuḅa tsa guyata vgha marakw kul zlgħaftá Kristi nda zə'ala taŋ ta zlgħafta ya. Ka má nza a tsi mantsa ná, má dza'a nzaku zwana taŋ manda zwana gwal kul snaŋtá Lazglafta. Wya kahwath-wata guli ná, nda għuḅa nzakwa taŋ da Lazglafta.

¹⁵ Ka ta haḍ yu nda kagħa wu, ka tsa kul zlgħafta Kristi ya ná, dgaghutani ta vghani. Ma tsaya tama, dər zə'al tsi, ka dər marakw a tsi ma zlgħay nda ŋuḍuf, flau' nzakwani kabga hgaŋ hga Lazglafta ta kaghuni ŋa nzaku nda zdaku.

¹⁶ Kagħa marakw ta zlgħaftá Yesu, nda sna kagħa kazlay: Dza'a mbanafmba yu ta zə'ala ini kə'a ra? Kagħa zə'al ta zlgħaftá Yesu, nda sna kagħa kazlay: Dza'a mbanafmba yu ta markwa ini kə'a guli ra?

Mndərga nzaku ta zdəganatá Lazglafta

¹⁷ Ka mantsa a tsi wu ná, ka nza dər wa ta nzaku manda ya vlaŋ Lazglafta. Ka nza dər wa ta nzaku manda ya hgaŋ Lazglafta guli. Tsaya ta mnə yu ŋa inda Igliz.

¹⁸ Ka nda tsa fafaḍa mndu ta hgafta Lazglafta katsi, ma thəgəl tsi kazlay: Madər teke'a fafaḍa ḍa kə'a. Ka ta nda fafaḍani mndu ta hgafta Lazglafta guli, ma thə tsi guli kazlay: Ka tsiŋtsa yu kə'a.

¹⁹ Dər tsanagħuha lu, haḍ skwi tsanagħa tsi wu, dər tsanagħu a lu wu, haḍ skwi tsanagħa tsi wu, snata zlahā Lazglafta malani.

²⁰ Ka kinawu nzakwa mndu ta hgafta Lazglafta ya ná, nzakwani manda va tsaya.

²¹ Ka si ka vu'a ka ta hgafta Lazglafta ta kagha, ma ndanu ka. Ala ka mamu tva mutsafta gha ta nzaku falau' vgha katsi ya, mutsumutsa katək.

²² Ka dər ka vu'a mndu ta hgafta mgham Lazglafta katsi, nda pla vgha tsa mndu ya da Mgham Lazglafta. Manda tsaya, mndu kul had ka vu'a ta hgafta Lazglafta ná, ka vu'a Kristi tsatsi guli.

²³ Nda bla varata lu ta kaghuni, ma niŋ kuni ta ghəŋa ghuni ka vu'a mnda səla.

²⁴ Ka kinawu nzakwa mndu ta hgafta lu ya zwanama, nzakwani mantsa ta kəma Lazglafta.

Gwada ta ghəŋa gwal ta kul klaftá marakw

²⁵ Ta ghəŋa gwal kul kluvtá vgha taŋ ya, skwi ta ndanu yu dza'a yu mnay, ya snaŋ yu da Mgham Yesu a wa. Dza'a snay kuni ta gwada da kabga mndu ta fə lu ta ghəŋ tida yu.

²⁶ Ta ghəŋa na blakwa nzaku na ná, wya skwi ta ndanu yu: Dina ka nzakwa mndu mantsa.

²⁷ Ka klafta ka ta marakw katsi, ma zbəgəl ka ta dgatá vgha nda tsi. Ka klaft a ka ta marakw wu, ma zbə ka ta marakw.

²⁸ Ka klafta ka ta marakw, ga a ka ta dmaku wa. Ka laghula makwa da mndu guli, ga a ta dmaku wa. Nziya nza tsi ná, dza'a ghuyay ta daŋwa ma slu'uvgha. Ta kumay yu ta klaghunapta ma tsa ghuya daŋwa ya.

²⁹ Wya skwi ta kumə yu ta mnay zwanama: Ta sira a fitik wu, daga ndanana, ka nza gwal nda marakw mista taŋ, manda gwal kul had nda marakw.

³⁰ Ka nza gwal ta taw, manda gwal kul haɗ ta taw. Gwal ta rfu guli, manda gwal kul haɗ ta rfu. Gwal ta dzawatá skwiha guli, manda gwal kul haɗ skwi da həŋ.

³¹ Ka nza gwal ta za mgham ma ghəŋa haɗik, manda gwal kul haɗ ta za mgham, kabga ndusa na ghəŋa haɗik na ka kɗaku.

³² Ta kumay yu ta nzakwa ghuni kul haɗ ma ndanu. Mndu kul klafta marakw ná, ta ghəŋa tva skwiha ta zɗəganata Lazglafta yeya ta ndanə tsi.

³³ Ama mndu ta klaftá marakw, ta ndanay ta skwiha ma ghəŋa haɗik ŋa zba tva zɗəganatani ta markwa taŋ.

³⁴ Tsaya tama, his skwi ta ndanə tsi. Mantsa marakw kul haɗ zə'alani nda makwa ta həga guli. Ta ghəŋa tva skwiha ta zɗəganata Mgham Yesu yeya ta ndanə həŋ. Tva skwiha ta zɗəganatá Mgham Yesu yeya ta ndanə həŋ, kabga fafa həŋ ta ŋuɗufa taŋ, nda ghəŋa taŋ tani, ŋa Lazglafta. Marakw ga zə'al ná, ta ndanay ta skwiha ma ghəŋa haɗik ŋa zba tva zɗəganatani ta zə'ala taŋ.

³⁵ Ŋa kata kaghuni tsa skwi ta mnə yu ya, ŋa tsaghunamtá matsavada a wa. Ta kumay yu ta magay ghuni ta skwiha ta raku, ka ndi'afɗa kuni ta vgha nda Mgham Yesu kul haɗ sana ndanu.

³⁶ Ka lagha duhwal nda makumidzani mantsa: Kla a yu ta kagha wu ka'a, tahula tsa, ka ndanuglaptá tsi kazlay: Dmaku tsa skwi ya magana yu kə'a, tsaw tata tɗu ŋuɗufani tida ta kumay ta klay katsi, ka kla tsi. Maga a ta dmaku wa.

³⁷ Ka lagha duhwal ka kurata kazlay: Kla a yu ta marakw wu kə'a, grafgra guli kazlay: Mantsa ya

nzakwani kə'a ma ŋudufani mndu a ta pyafta wu kə'a katsi, dīna tsaya.

³⁸ Tsaya tama, ka klafkla mndu ta marakw ná, dīna tsaya. Ka kla a yu ta marakw wu, ka mndu guli ná, mal tsaya dīnakwani.

³⁹ Ka ta ndiri zə'ala marakw katsi ná, yaha walaŋta dza'a mista sana zə'al. Ala ka nda mta zə'ala taŋ katsi, laviŋlava ta dza'a mista sana zə'al ta kumə tsi. Nziya nza tsi, mista mnda zlg hay nda ŋuduf katsi.

⁴⁰ Ka má manda ndana i'i tsi, mal ma nzatani mantša ya dza'a mutsafta tsi ta rfu, ka ya dza'a laghu tsi mista sana zə'al. Nda sna yu guli kazlay: Mamu Sulkuma Lazglafta da i'i kə'a.

8

Za slu'a skwa wuyay

¹ Skwi ya dza'a yu gwadāy ndana, dza'a gwadāy yu ta ghəŋa slu'a skwa wuyay. Manda va ya mnə kuni kazlay: Nda sna mu ta inda skwi kə'a ya ná, manda va tsaya nzakwani. Ama tsa snaŋta skwa mu ya ná, ta vlamata gla ghəŋ. Dvuvusta vgha skwi dza'a kla amu ta kəma ta kəma.

² Ka nda sna i'i ta skwi ka mndu ta ndanay katsi ná, ta sna a tsa mndu ya ta skwi manda ya ta raku ka snaŋtani wa.

³ Ka dvuđva mndu ta Lazglafta katsi, tsa mndu ya ná, nda sna Lazglafta ta tsatsi.

⁴ Taghəŋa skwi ta nghanatá za slu'a skwa wuyay, wya tsi: nda sna amu skwi ka bətbət na skwa wuyay ma ghəŋa hadik kə'a. Turtuktuk Lazglafta guli.

⁵ Aŋ mndani, mamu skwiha ta garə mnduha nda Lazglafta. Manda va tsaya ná, nda ndəgha «lazglaftaha» nda ndəgha «mghamha» guli.

⁶ Dər ma mantsa tsi, ɲa amu ná, turtuktuk Lazglafta ta nzakway ka Da mu, ta zlaganapta inda skwi ma ghəŋa hadik. Ɲani amu guli. Turtuktuk mghama mu guli, tsaya Yesu Kristi zlaganap Lazglafta ta inda skwiha nda ma tsatsi ya, ma tsatsi nzata amu nda hafu guli.

⁷ Dər nda sna amu kazlay: Had hafu ma skwa wuyay wu kə'a ná, sna a sanlaha mantsa ya wa. Ta zə həŋ ta slu'a skwa wuyay ná, manda va skwi mamu hafu ma tsa skwa wuyay ya ka həŋ ta ndanay, kabga snusna həŋ nda skwa wuyay. Ta mutsa a mbrakwa taŋ ma zlghay nda ɲuduf wu, ɲriŋnisŋra na slu'i zu ɲni na ka həŋ ta ndanay.

⁸ Skwa zay a dza'a kladamaghata da Lazglafta wa. Dər má ta zay mu, dər má za a mu wu, had skwi tsamagha tsi wu, had skwi htamaghu tsi guli wa.

⁹ Aŋ mndani, laviŋlava kuni ta za inda skwi ta kumə kuni, ama dasuwa ka kuni da nzaku kuni ka skwa tuthun da gwal nda hta mbrakwa taŋ ma zlghay nda ɲuduf nghər həŋ ta kaghuni.

¹⁰ Tsa lagha mndu kul mbraku ma zlghay nda ɲuduf ka nghanɲá kagha nda «sna ta skwi» ya kay, ta nzaku ma həga skwa wuyay ta za slu'a skwa wuyay katsi ní, had tsatsi dza'a mnay: Ka za i'i guli kə'a ra?

¹¹ Tsaya tama, tsa skwi maga kagha ta mnay kazlay: Nda «sna i'i ta skwi» kə'a ya ta zadɲntá tsa zwanama kul had mbrakwani mtu Kristi ta ghəŋa tsatsi ya guli.

¹² Ma tsa magay ghuni ta dmaku ka zlabiŋtá zwanama ma ndanu kul had mbrakwa taŋ ya, maganatá vərda Kristi kaghuni ta tsa dmaku ya.

¹³ Tsaya tama, ka si skwa zay dza'a zləmbiŋta zwanama da katsi ná, had yu dza'a walglan̄ta za slu'i dekd̄ek wu, kada kwala yu zləmbiŋtá zwanama da.

9

Mnay Pwal ta Lfida Gwada

¹ Laviŋ a yu ta maga inda skwi wu ra? Ghunata mnda Yesu Kristi a yu wu ra? Ngha a yu ta Mgham Yesu nda ira da wu ra? Pəghatá ghəŋa slna da ma Mgham Yesu a kaghuni ra?

² Dər má fa a sanlaha ta i'i ka ghunatá mnda Mgham Yesu wu ná, ka ŋa kaghuni ná, nda nza yu kabga i'i ta mnaghunata Lfida Gwada kəl kuni ka nzakway ka gwal zlḡhay nda ŋuduf.

³ Wya skwi ta kəl yu ka huzla gwada da gwal ta mana i'i:

⁴ Má ra a ka mutsay ŋni ta skwi ŋa zay, nda ya ŋa say ŋni ma slna ta magə ŋni ra?

⁵ Laviŋ a aŋni guli má ta klin̄tá mukuma ma zlḡhay nda ŋuduf ta nzakway ka markwa ŋni manda ŋa sanlaha ma gwal ghunay, nda i zwanamani ma Mgham Yesu, nda Kefas wu ra?

⁶ Ari aŋni nda Barnabas yeya a ŋa maga slna ka mbalay na?

⁷ Ta kdə snan̄ta kaghuni ta sludzi ta maga slna, tsatsi guli ta zun̄tá ghəŋani ra? Mamu mndu ta ŋəbata fu ná, kul za yakwani ra? Ari mamu a mndu ta ngha rini ná, kul sa u'a tsa rini ya na?

⁸ Mnda səla yeya ta ndana tsa skwiha mnə yu ya ra? Dər zlahə Lazglafta guli ná, ta mnay mantsa.

⁹ Wya ka Musa vindafta ma zlahə Lazglafta: «Ma fanam ka ta budzaŋ ma wi ta sla. Ta dǵə tsi ta hya*,» ka'a. Ta ghəŋa sla yeya ta ndana Lazglafta ta tsaya ra?

¹⁰ Ari ta ghəŋa amu a ta gwada Lazglafta kah-wathwata katək na? Mantsa ya nzakwani, ta ghəŋa amu vindafta tsi ta tsa mnay kazlay: Ta hvə mndu ta hva ná, nda fata ghəŋani ŋa mutsa nisəlani katsi, ta dǵə mndu ta hya guli ná, nda fa ta ghəŋani ŋa mutsa nisəlani katsi kə'a ya.

¹¹ Ka si aŋni ta sləgamtá hulfa Sulkum ma kaghuni ya ní, ra a ka tsu'ay ŋni ta skwa wa dzvu da kaghuni guli ra?

¹² Ka ta zayzay sanlaha ta kaghuni ya ní, mal aŋni a má dza'a zay katək wu ra?

Ta dawan a aŋni ta skwi da kaghuni wa. Ta su'ay aŋni ta inda ghuya danwa ta slanəghata, kabga yaha ŋni nzata ka gwal ta pyaftá sli'a gwada ta ghəŋa Kristi ta kəma ta kəma.

¹³ Sna a kuni kazlay: Gwal ta ksa slna ma həga Lazglafta ná, hada ta za həŋ ta skwa zaya taŋ kə'a ra? Gwal ta vla skwi ta gwir guli ná, mida ta mutsa hahəŋ ta ŋa taŋ guli kə'a ra?

¹⁴ Ta ghəŋa gwal ta mna Lfida Gwada guli ná, mnamna Mgham Yesu kazlay: Ma tsa mna Lfida Gwada ya dza'a za hahəŋ ta ŋa taŋ guli† kə'a.

¹⁵ I'i ná, dawan a yu ta skwi da kaghuni wa. Ka vlihata kuni a ka yu kəl yu ka vindaghunafta guli

---

* **9:9** Vrafta ta zlahu. 25:4. † **9:14** Ngha ta Mata 10:10, Lukwa 10:7.

wa. Ta dər mtakwa da, ka ya dza'a klægədəfusta lu ta skwa ghərɓakwa da.

¹⁶ Tsa mna Lfida Gwada ta mnə yu ya guli ná, nza a ka skwa ghərɓay da ta ghərɓaku nda tsi wu, kabga tkwe' fidaghata lu ta mnay. Ka mnəŋ a yu wu ná, daŋwa ŋa da.

¹⁷ Ka má i'i ta kuratá magay katsi ná, ma dza'a play lu ŋa da. Tsaw i'i a ta kurata wu, ta magay yu kabga tkwe' fidaghata lu ta magay.

¹⁸ Nu ta mutsə yu mida tama? Skwi ta mutsə yu mida ná, mnay da ka mbalay ta Lfida Gwada kul dawə nisəla vəl mnay da ta tsa Lfida Gwada yeya.

¹⁹ I'i ta kwara ghəŋa da, tsaw ka niŋtá yu ta ghəŋa da ka vu'a inda mnduha ŋa katanťá inda mnduha kada mutsanakta yu ta Mgham Yesu ta ndəghata mnduha.

²⁰ Ka mataba la Yahuda yu, manda hahəŋ ka yu ta nzaku, kada mutsakta yu ta həŋ. Ka mataba gwal ta ksa zlahə Musa yu ya, manda hahəŋ ka yu ta nzaku, kada mutsakta yu ta həŋ, dər má nghadigha a gwada ta zlahu.

²¹ Ka mataba gwal kul snəŋťá zlahə Musa yu ya, manda hahəŋ ka yu ta nzaku kada mutsanakta yu ta həŋ. Va a tsaya ta mnay kazlay: Sna a yu ta zlahə Lazglafu wu kə'a wu, ta snay yu ta zlahə Kristi.

²² Ka mataba gwal nda hta mbrakwa taŋ ma zlgəhay nda ŋuduf yu ya, manda hahəŋ ka yu ta nzaku, kada mbranafta yu ta həŋ. Mantsa ya fata i'i ta ghəŋa da, ka nzaku tavata dər wati ma mndu tsi ka maga inda kdavakta hidakwa da ŋa mba'atá sanlaha.

²³ Kada dza'a Lfida Gwada ta kəma ta kəma, nda ya ŋa nzakwa i'i tek wu mida guli, ka yu ta kəl yu ka

maga tsa skwiha ya.

Dzəgha vgha nda hwaya

²⁴ Sna a kuni kazlay: pda' pghatá vgha mnduha ta hwaya ta daʔi ná, turtuk ya dza'a zata kə'a ra? Hwayawahwaya ta vərda hwaya kada zata kuni.

²⁵ Inda mndu ta tsa hwaya ya ná, ta zlahafzlahá ta vghani ma taghayni, ŋa zatani. Tsa skwi dza'a zata tsi ya ná, dza'a ɓwadzu ɓwadza misimmisim. Ŋa amu ya, had ta ɓadzaku dekdek wa.

²⁶ Hwayiŋtahwaya ka bətbət a ta hway yu wa. Dzidiŋtá dembi ka dakwal a ta dzə yu guli wa.

²⁷ Ta zlahay yu ta ghəŋa da ka ghuya danwa ŋani, kada kwala vərda i'i ta dəɗaghuta nda hul tahula mnanata i'i ta Lfiɗa Gwaɗa ta sanlaha.

10

Yaha kuni nda skwa wuyay

¹ Zwanama da, ta kumay yu ta havaghunaktá skwi ta slanaghata dzidziha mu ta fitika Musa. Demdem həŋ nda bukwa ma ghwayak. Demdem həŋ ta tsughwadaptá drəfa *.

² Demdem həŋ ta magaftá batem ma drəf ma nzakwa taŋ ma ghwayak ma guyatá vgha taŋ nda Musa.

³ Demdem həŋ ta zutá skwa zay ta saha daga ta luwa.

⁴ Demdem həŋ ta sutá imi ta sabi ma kutumba. Lazglafta ta vlanťá tsa kutumba ya ta həŋ. Tsa kutumba ya ná, Kristi ya ta mbaɗa† kawadaga nda həŋ.

---

* **10:1** Ngha ta Sabi 13:21-22, 14:22-29. † **10:4** Ngha ta Sabi 16:4-35, Vrafta ta Zlahu 8:3, Mbsak 20:8-11.

⁵ Tsaw tama ná, mal gwal ta maga skwi kul zdəganatá Lazglafta ndəghatani mataba taŋ kəl həŋ ka rwuta ma mtak‡.

⁶ Tsa skwiha ta luta ya ná, nda nza ŋa snamamta ŋa kwala amu kul maga ghwadaka skwiha manda tsa maga hahəŋ§ ya.

⁷ Ma nza kuni ka gwal ta wuya skwi manda sanlaha mataba taŋ, vindaf lu ta ghəŋa taŋ kazlay: Ka nzatá mnduha ka za skwi ka sa skwi, ka sli'aftha həŋ ka gatsuwa* kə'a ya.

⁸ Ma hlə kuni tiri manda ya magə sanlaha mataba taŋ, kəl həŋ ka rwuta dəmbu' hisamsak hkən mida ta fitika turtuk† ya.

⁹ Ma dzəghə mu ta Kristi manda ya dzəghan sanlaha mataba taŋ, kəl nahadikha ka zadanatá həŋ ya.

¹⁰ Ma rurunwaku kuni ta rurunwaku manda ya magə sanlaha mataba taŋ, kəl duhwalha Lazglafta ya ta rwa mndu ka zadanatá həŋ ya.

¹¹ Magumaga tsa skwiha ya nda həŋ ŋa snanamtá sanlaha. Ka vindaf tá lu ma defteri ŋa gunamantá sləmən ta amu gwal ta ndusakta nda kdakwa na ghəŋa hadik na.

¹² Tsaya tama, ka nda sladaslada da, ka mndu ná, daswa katsi tama da zləmbutá tsi.

¹³ Inda tsa dzəghuha ta grughunusta ya ná, dzəghuha ta ranťá mnda səla ya. Lazglafta ná, ŋərma mndu ya. Had dza'a zlanťá dzəghə ŋa dzəghaghunata ka malaghutá mbrakwa ghuni, da traptá kuni ta spafta wa.

---

‡ **10:5** Mbsak 14:16, 23, 29-30. § **10:6** Mbsak 11:4, 34. * **10:7** Sabi 32:6. † **10:8** Mbsak 25:1-9.

Ma lə kuni da vla skala vla glaku ŋa skwa wuyay

14 Zwanama da gwal ta dƒu yu, ka si mantša tsi, dgaghwa vgha nda skwa wuyay.

15 Nda sna yu kazlay: Ta mnə ŋa kaghuni nda guna ghəŋa ghuni ya yu kə'a. Ka gala kaghuni ka ghəŋa ghuni ta na skwi ta mnə yu na.

16 Tsa leghwa tfawi ta sə mu, ka rfa Lazglafta ta ghəŋani ya ní, nza a ka guyatá amu nda Kristi nda ma usani ra? Tsa buradi ta dguvusta‡ mu ya guli ní, nza'a ka guyatá amu nda Kristi nda ma slu'uvghani guli ra?

17 Turtuktuk buradi mndani, ama nda ndəgha amu ta zay. Tsaya a ta maraŋta kazlay: Nda guya mu ma slu'uvgha turtuk nda ma dguvusta mu ta tsa buradi turtuk ya kə'a ra?

18 Ngha wa zwana la Isra'ila 6a. Tsa gwal ta za skwi vla lu ŋa pla ghəŋ ta gwir ya ní, guya a həŋ nda Lazglafta mida ra?

19 Nu ta kumə yu ta mnay? Ta kumay yu ta mnay sana skwi tsa slu'i plana lu ta ghəŋ ta skwa wuyay ya kə'a ra? Ari sana skwi a na tsa skwa wuyay ya na? Sana skwi a dekdək wa.

20 Skwi kumə yu ta mnay ná, pla ghəŋ ta plə gwal kul snaŋta Lazglafta ná, ŋa duhwalha halaway ta planata həŋ ta ghəŋ, ŋa Lazglafta a wa. Va a yu ta guyatá vgha ghuni nda duhwalha halaway wa.

21 Laviŋ a kuni ta sa skwi ta leghwa Mgham Yesu, ta saysay kuni ta leghwa duhwalha halaway wa. Laviŋ a kuni ta za skwa Mgham Yesu, ta zayzay kuni guli ta ŋa duhwalha halaway wa.

---

‡ 10:16 Ngha ta Lukwa 22:19, nda 1 La Kwareŋt 11:23-26.

22 Ta kumay mu ta ganaftá sidi ta Mgham Yesu ra? Ari mal amu a mbratani ka tsatsi na?

Magawa inda skwi ŋa vla glaku ŋa Lazglafta

23 Laviŋlava mndu ta «maga inda skwi,» ka kuni. Manda tsaya nzakwani, tsaw inda skwi a dīna wa. Laviŋlava mndu ta «maga inda skwi,» tsaw inda skwi a ta ŋla mndu guli wa.

24 Ma laghu kuni ngha skwi ta dza'a kata kaghuni, nghawa skwi ta dza'a katanťá sana mndu.

25 Zawaza ta inda skwi ta skwapta lu ta luma, ma dawu kuni ta vli ta ghəŋani, ma lagha sana ndanu ta wa ghəŋa ghuni,

26 kabga ka gwada Lazglafta na: «ŋa Mgham Lazglafta hadik nda inda skwi mida§ demdem,» ka'a.

27 Ka hgaghunahga mndu kul snanťá Lazglafta ŋa za skwi, ka snata kuni katsi, zawaza ta inda skwi dza'a vlaghunata tsi, ma walaŋ kuni ta dawutá vli ta ghəŋani, ma ndananahga kuni ta sana ndanu ta ghəŋani.

28 Ka «slu'a pla ghəŋ ŋa skwa wuyay ya,» ka ka mndu nda kaghuni katsi, yaha kuni da zay da famta kuni ta tsa mndu ta mnaghunata ya ma ndanu.

29 Ndana kaghuni a mnə yu wu, ndana tsa sana mndu ya.

I'i ná, laviŋlava yu ta za inda skwiha. «Kabgawu tama ŋa mnay kazlay: Ma zə ka, yaha ka famťá sana mndu ma ndanu kə'a?»

---

§ 10:26 Ngha ta Zabura 24:1.

³⁰ Ka si rfanagharfa yu ta Lazglafta ta ghəŋa skwi zu yu ya ní, nu dza'a kəllu ka mana i'i ta ghəŋa skwa zay rfanagha yu ta Lazglafta ta ghəŋani na?

³¹ Dər nu ta zə kuni, dər nu ta sə kuni, dər nu sana skwi ta magə kuni, magawa indani ŋa vlanťá glaku ta Lazglafta.

³² Ma nza kuni ka tuthun dər ka ŋa la Yahuda, dər ka ŋa la Grek, dər ka ŋa Igliza Lazglafta.

³³ Magawamaga manda ŋa ɗa ta maga inda skwi ŋa zdəganatá inda mndu ya. Zba a i'i ta maga skwiha dza'a katihatá wu, skwiha ya dza'a katanťá ndəghata sanlaha ta magə yu, ŋa mutsafta tanť ta mbaku.

11

¹ Ksawaksa ta sada ɗa, manda ya ta ksə i'i ta sada Kristi ya.

Nzakwa zgwana nda mi'aha, ma həga Lazglafta

² Ta rfay yu ta kaghuni nda havapta ta havapta kuni ka i'i ma inda skwi, nda ya ka kuni ta ŋanató skwiha ta taghaghunafta yu ya.

³ Ndana tama, ta kumay yu ta snanťa ghuni kazlay: Ghəŋ ta ghəŋa inda zgun ná, Kristi ya. Ghəŋ ta ghəŋa inda marakw ná, zgun ya. Ghəŋ ta ghəŋa Kristi guli ná, Lazglafta ya kə'a.

⁴ Ka ta maga du'a inda zgun da Lazglafta nda ya ka ta mna gwada snanť tsi da Lazglafta a tsi katsi nda bukwaťá ghəŋ ná, tsatsa ta ghəŋa Mghamani.

⁵ Ka ta maga du'a inda marakw da Lazglafta nda ya ka ta mna gwada snanť tsi da Lazglafta a tsi katsi kul bukwaťá ghəŋ ná, tsatsa ta ghəŋa mghamani. Nda nza manda skwi nda htsa ghəŋani nda tsa.

⁶ Ka si bukwa a yu ta ghəŋ wu ka marakw ya ná, htsiŋtani guli 6a! Ala ka si nda nza tsi ka skwa hula da marakw na gatsatani ta ghəŋani, ka htsiŋtani a tsi ya, bukwaftani tama!

⁷ Ma bukw zgun ta ghəŋ, kabga tsatsi ta gara vgha nda Lazglafta nda glakwani tani. Marakw ya ná, maravata glakwa zgun tsatsi,

⁸ kabga zgun ná, tsagap ma marakw a lu wu, marakw ya tsagap lu ma zgun.

⁹ Zlaganap a lu ta zgun ŋa marakw wu, marakw yeya zlaganap lu ŋa zgun.

¹⁰ Tsaya dza'a kəl marakw ka kla ŋizla mghamani ta ghəŋani, kabga gwaɗa ta duhwalha Lazglafta.

¹¹ Dər má mantsa nzakwani ma guyatá vgha nda Mgham Yesu ná, lava a ma marakw ka haɗ zgun wu, lava a ma zgun guli ka haɗ marakw wa.

¹² Manda va ya tsagap lu ta marakw ma zgun ya, marakw ta ya zgun guli. Da Lazglafta sagha indani*.

¹³ Galawa kaghuni 6a! Nda ra ka ndəbay marakw ta dzvu da Lazglafta kul bukwanatá tsi ta ghəŋani ra?

¹⁴ Daga nzakwagapta ná, nda sna mnduha ka-zlay: Skwa hula zlanɗa zgun ta swida ghəŋani zəmbək kə'a.

¹⁵ Marakw ya ná, ka skwa rka nzakwani da tsatsi, kabga vlanɗla lu ta swidi zəmbək manda skwi ŋa bukwa ghəŋani ta tsatsi.

¹⁶ Ka mamu mndu dza'a zlərdəy katsi, dīna ka snanɗtani kazlay: Snəgla a anɗi, nda Iglizha

---

* 11:12 Ngha ta Zlrafta 1:26-27 nda 2:18-23.

Lazglafta ta sana tva nzaku ta ghəŋa tsaya wa kə'a.

Guya vgha ŋa zay nda sa usa Mgham Yesu

Mat 26:26-29, Mak 14:22-25, Luk 22:15-20

¹⁷ Wya sana skwi ta magaku da kaghuni kul had yu ta rfa kaghuni. Ta tskavatá kuni má ŋa magay ghuni ta skwi ŋa dza'a ta kəma ta kəma ya ná, vər nda hul ŋa kaghuni.

¹⁸ Karaku ná, ta tskavata kuni, kaghuni gwal zlgħay nda ŋuđuf tazlay ná, mamu daga vgha mataba ghuni ka lu ta snə yu. Zlah mantša ya nzakwani ka yu ta gray.

¹⁹ Dina va tsa daga vgha ya mantša mataba ghuni katək, kada grafta lu ta vərđa ŋərma mnduha mataba ghuni.

²⁰ Tsa tskavata ta tskavata kuni ya ná, ŋa za skwa zaya Mgham† Yesu a ta tskavata kuni wa.

²¹ Ta tskavata kuni ka za skwa zay ná, dər wa ta ŋavata ka za ŋani, ka kuni ta magay. Ta dzə maya ta sanlaha, nda ghwaya nda ghwaya sanlaha.

²² Ari had wa a həga ghuni, ŋa zay ghuni nda ya ŋa say ghuni ta skwa ghuni na? Ta kumay kuni ta ghuḃasa Igliza Lazglafta ra? Ari hula a ta pghə kuni ŋa gwal kul had skwa taŋ na? Nu dza'a yu mnay ŋa ghuni? Dza'a rfay yu ta kaghuni ka kaghuni ra? Ta ghəŋa tsaya ná, rfa a yu ta kaghuni wa.

²³ Wya skwi tsu'af yu da Mgham Yesu, ka taghaghunafta yu: Ta tsa rvidik kəl lu ka vlatá Mgham Yesu ya ná, ka klaftá tsi ta buradi,

²⁴ ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta ta ghəŋani, ka ḃlanaptá tsi, ka'a mantša: «Nanana ná, slu'uvgha da

---

† **11:20** Skwa zaya Mgham: Ngha ta aya 23-26 nda 1 La Kwareŋt 10:16.

ya ŋa ghuni, ka maga kuni ta na skwi na ŋa havay ghuni ta i'i,» ka'a.

²⁵ Mantsa guli kdakwa taŋ ta zutá skwa zay, ka klaftá tsi ta leghwa, ka'a mantsa: «Nana leghwa na ná, lfida slərba ta zughu ya zlərbaŋ Lazglafta nda usa da. Inda say dza'a sə kuni dazlay ya ná, ka maga kuni ŋa havay ghuni ta i'i,» ka'a.

²⁶ Tsaya tama, inda nzata ghuni ka za na buradi na, ka sa skwi ma na leghwa na ná, mna nzakwa Mgham Yesu ha ka saghani ta mnə kuni nda tsa.

²⁷ Mantsa ya, ta zə mndu ta na buradi ná, ta sə mndu ta skwi ma na leghwa ná, nga a ka sana skwi wu katsi, gaga ta dmaku, kabga nga a ta slu'uvgha Mgham Yesu ka sana skwi wa.

²⁸ Ka gala mndu ma ghəŋani ta nzakwani karaku ma kdə tsi ka za na buradi na, nda ya ma kdə tsi ka sa skwi ma na laghwa na.

²⁹ Mndu ta zay, ta say kul snəŋtá guyata vgha taŋ nda Mgham Yesu ná, tđanaktđa ta ghəŋani ta guma Lazglafta, ma tsa zay ta zə tsi nda tsa say ta sə tsi ya.

³⁰ Tsaya kəl ndəghata sanlaha ka nzata kul đughwanaku mataba ghuni, nda raghwa sanlaha, ta rwutá sanlaha.

³¹ Ka si amu kaghəŋa mu ta galaptá nzakwa mu katsi ná, had Lazglafta dza'a tsa guma ta ghəŋa amu wa.

³² Ala ka tsamagha tsa Lazglafta ta guma ka zlahá amu nda tsi ya, nda nza ŋa kwalani kul tsamaghatá guma kawadaga nda gwal ma ghəŋa hadik.

³³ Tsaya tama zwanama, ka tsakavatsaka kuni ka za skwi katsi, kazlafwa vgha ghuni karaku.

³⁴ Ka si maya ta kuzlaŋtá mndu katsi, zutani ta skwa zayni mintghani, da nzaku tsa tska vgha ghuni ya ka kla ghəŋa ghuni da guma Lazglafta. Pɔakwa hamata skwiha ya ná, dza'a payafta baɗu laba ɗa da kaghuni yu.

12

Skwi ta vlə Sulkum nda ghuɓa

¹ Zwanama ɗa, ta ghəŋa mbraku ta vlə Sulkum nda ghuɓa ná, va a yu ta nzakwa ghuni kul tsalaku mida wa.

² Nda sna kuni kazlay: Ma fitika nzakwa ghuni ta kul snaŋta kuni ta gwada Lazglafta ná, ta tsəlɓu ta kəma skwa wuyayha ta nzaku duduguma kuni ta tsəlɓu, hahəŋ ta tiŋwa kaghuni guli.

³ Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay: Haɗ mndu ta mna gwada nda mbrakwa Sulkuma Lazglafta kazlay: Nda ksi'a Yesu kə'a wa. Ka nda mbrakwa Sulkum nda ghuɓa a tsi wu katsi, haɗ mndu dza'a laviŋtá mnay kazlay: Yesu ná, Mgham ya kə'a guli wa.

⁴ Ta traku mbaku kavghakavgha ta dgə Sulkum, ama va tsa Sulkum turtuk ya ta dgay.

⁵ Ta traku slnaha kavghakavgha ta magə lu, ama ŋa va tsa mgham turtuk ya ta maga lu.

⁶ Ta traku tva magay mnduha ta slnaha kavghakavgha, ama va tsa Lazglafta turtuk ta maga indani ma inda mndu.

⁷ Nda tvi kavghakavgha ta mara Lazglafta ta mbrakwa Sulkumani nda ghuɓa ma inda mndani, ŋa katuvtá vgha nda tsi.

⁸ Mbrakwa gwadaŋa nda difil vlaŋ Sulkum ta sani. Midala gwadaŋa vlaŋ va tsa Sulkum ya ta sani.

⁹ Mbrakwa zlgħay nda ŋuɗuf vlaŋ tsa Sulkum ya ta sani. Mbrakwa mbamba mnduha vlaŋ va tsa Sulkum ya ta sani.

¹⁰ Mbrakwa maga mazəməzəməha vlaŋ tsi ta sani. Mbrakwa kla lwa Lazglafta vlaŋ tsi ta sani. Mbrakwa galaptá sulkumha vlaŋ tsi ta sani. Mbrakwa laviŋtá gwadaŋa nda sana gwadaŋa vlaŋ tsi ta sani. Mbrakwa snaŋtá tva mbəɗiŋtá tsa gwadaŋa ya vlaŋ tsi ta sani.

¹¹ Indani ná, tsa Sulkum turtuk ya ta magay. Tsatsi turtukwani ta dgay ŋa inda mndu manda ya ta kumə tsi.

Gwata kaghuni demdem, vgha Kristi kuni

¹² Nghama tsatá vgha mu ya 6a: Manda nzakwa tsuhmbura vgha mndu nda ndəgha fawayha tida dər ma kinawu ndəghatani ya, vgha turtuk ya, mantsa ya nzakwa Kristi guli.

¹³ Amu demdem, dər la Yahuda tsi, dər la Grek a tsi, dər mndu ka vu'a tsi, dər mndu kul had ka vu'a a tsi, magamafmaga lu ta batem ŋa nzaku ka slu'uvgha turtuk ma Sulkum turtuk. Ka mutsaftá mu demdem ta va tsa Sulkum turtuk ya, manda skwi sava mu nda sa.

¹⁴ Tsaya tama ná, nza a tsuhmbura vgha ka faway turtuk wu, gwagwatá fawayha ya.

¹⁵ Ka «dzvu a i'i wu, nza a yu ka faway vgha wu,» ka ka səla katsi ná, dza'a pyafpya ta nzatani ka faway vgha ra?

¹⁶ «Iri a i'i wu, nza a yu ka vgha wu,» ka ka sləməŋ katsi ná, dza'a pyafpya ta nzatani ka faway vgha ra?

17 Ka má iri vgha demdem katsi, ma ndaw dza'a sraŋta lu ta sləmən? Ka má sləmən tsi demdem, ma ndaw dza'a zi'a lu ta skwi?

18 Tsatsaf tsatsa Lazglafta ta inda fawayha ta vgha, ka fafata ma vlani ma vlani manda ya ta kumə tsi.

19 Ka má faway turtuk yeya vgha katsi ná, ma mamu vgha ra?

20 Tsaw nda ndəgha fawayha ta vgha ta gwaftá vgha ka vgha turtuk.

21 Laviŋ a iri ta mnay ŋa dzvu kazlay: Haď gwada da nda kagha wu kə'a wa. Mna a ghəŋ guli ŋa səlaha kazlay: Haď gwada da nda kaghuni wu kə'a wa.

22 Katək na: Tsa fawayha má ta nghə lu kul haď rga taŋ ya ná, tsahaya ŋərmani.

23 Tsaha má ta ndanu amu kazlay: Haď ghzliwa taŋ wu kə'a ya ná, tsahaya ta vlə mu ta glaku ŋa taŋ. Tsa fawayha kul dínaku nghay ya, mal tsaha ya ta laghu mu da payay.

24 Tsaha dínadina ngha ya katək na, haď lu ta payay wa. Magafmaga Lazglafta ta vgha ka nanaftá tsa fawayha kul haď ghzliwa taŋ ya, ka ŋərmani,

25 kada kwala daga vgha kul haď ma vgha, ŋa nghapta fawayha ka skwa turtuk ka sani nda sani.

26 Ka ta ghuya daŋwa faway turtuk ná, inda fawayha ta ghuyay kawadaga nda tsi. Ka ta rfu faway turtuk ná, inda fawayha ta rfu kawadaga nda tsi.

27 Kaghuni ná, vgha Kristi kuni, ka fawayhani nzakwa ghuni turtuk turtuk.

²⁸ Mataba guyatá ghəŋa gwal zlgħay nda ŋuduf ná, taŋ gwal ghunay pgha Lazglafta, ka fiŋtá la anabi kamahis, ka fiŋtá gwal tagha gwadani ka mahkən. Tahula tsa ka pghatá tsi ta gwal valaŋ lu ta mbrakwa maga mazəmzəm, nda gwal nda mbrakwa mbamba mnduha, nda gwal katá mnduha, nda gwal ta nghapta ka slna mnduha, nda gwal ta gwada sanlaha ma gwada.

²⁹ Ka gwal ghunay həŋ demdem ra? Ka la anabi həŋ demdem ra? Ka gwal ta tagha gwadani həŋ demdem ra? Inda taŋ demdem ta maga mazəmzəm ra?

³⁰ Inda taŋ demdem ta mbamba mnduha ra? Inda taŋ demdem ta gwada sanlaha ma gwadaha ra? Inda taŋ demdem ta mbədiŋtá gwada ra?

³¹ Hmətət ka kuni dʋuta mbrakuha ya ta vlata lu ta malaghuta.

Wana yu dza'a maraghunata guli ta tvi ya ta hemanata.

13

Dvu ta hemanatá inda skwi

¹ Dər má nda sna yu ta gwada inda gwada sanlaha ma gwada ta gwadə mnduha nda duhwalha Lazglafta tani, ka haɸ yu ta dʋutá mndu wu katsi, nda nza yu manda ghudzaga gwanɸwan, ka manda ghudzaga hutsaŋ a tsi.

² Dər má mutsafmutsa yu ta mbrakwa kla lwa Lazglafta, dər má nda sna yu ta inda skwi nda difatá skwa Lazglafta tani, dər má mamu zlgħay nda ŋuduf da i'i ŋa sli'anaftá ghwáha, ka haɸ yu ta dʋutá mndu wu katsi, skwi bətbət yu.

³ Dər má hlafla yu ta inda skwa dā ka daganafatá gwal ka pdu, dər má vlaha yu ta ghəŋa dā ŋa pla ghəŋ, ka had yu ta dvutá mndu wu katsi, had sana skwi dza'a katadifta tsaya wa.

⁴ Mamu ksa ŋuduf da mndu ta dvutá mndu, dagala zdaku da tsi. Had mndu ta dvutá mndu ta draku wu, had mndu ta dvutá mndu ta ghərɔaku wu, had ta gla ghəŋ wa.

⁵ Had ta maga skwa hula wu, had ta tsagana wa. Had ta basa ŋuduf wu, had ta zlaŋtá dugun ma ŋudufani wa.

⁶ Had ta rfu ta ghəŋa magatá ghwadaka skwi wu, ta ghəŋa magatá vərda skwi ta rfa tsi ta rfu.

⁷ Nəw lu, ka'a nda inda skwi. Ta Lazglafta fatá ghəŋani ma inda skwi. Nda fa ŋudufani ta payakwa inda skwi. Ta su'ay ta inda skwi.

⁸ Had dvutá mndu ta kdaghuta dekdek wa. Dza'a kdaghukda kla lwa Lazglafta, dza'a kdaghukda gwada sanlaha ma gwada, dza'a kdaghukda snaŋtá skwi guli.

⁹ Ki'a nda ki'a skwi snaŋ mu, ki'a nda ki'a lwa Lazglafta mna a mu.

¹⁰ Ama baɖu zlagapta tsa vərɖani ya ná, dza'a kdaghukda tsaha kul kdaku ya.

¹¹ Ma ga zwaŋa dā ná, ka zwanzwani ka yu ta gwada, ka zwanzwani ka yu ta ndanu, ka zwanzwani ka yu ta magaku. Ma glata i'i, ka pghinŋta yu ta má zwanzwani.

¹² Ndanana ná, manda ngha vli ma dalagar zwətzwət ya ta ngha mu, ta kəma dazlay, mbəŋ ya mbəŋ ya dza'a nghanŋa mu. Ndanana ná, ki'aki'a snaŋta yu ta skwi, ta kəma dazlay, dza'a nda sna yu

ta inda skwi nekwnekw manda snanŋa Lazglafta ta i'i ya.

¹³ Ndanana ná, mamu skwiha hkən ta gdavata: Mamu zlgħay nda ŋuduf, nda faftá ghəŋ, nda d̄vu, ama ya ta hemanatá tsa skwiha ya ná, d̄vu ya.

14

Ŋa dgay nda inda mndu, skwi ta vlə Sulkum

¹ Ŋavawaŋa ka zba d̄vutá mndu, mamawa mbraku ya ta vlə Sulkum guli. Katkatani ta ghəŋa kla lwa Lazglafta.

² Mndu ta mna gwaďa nda sanlaha ma gwaďaha ná, ŋa mnduha a ta mna tsi wu, ŋa Lazglafta. Haď mndu nda sna wu, kabga nda mbrakwa Sulkum ta mna tsi ta tsa ďifatá skwiha Lazglafta ya.

³ Mndu ya ta kla lwa Lazglafta ná, nda mnduha ta gwaďa tsatsi, ka vla mbraku ŋa taŋ, ka ksa ŋuduf ŋa taŋ, ka ŋla həŋ.

⁴ Mndu ta mna gwaďa nda sanlaha ma gwaďaha ná, ŋla ghəŋani ta ŋlə tsatsi, ama mndu ta kla lwa Lazglafta, Igliz ŋani ta ŋlay.

⁵ Ta kumay i'i ta gwaďay kaghuni demdem ta sanlaha ma gwaďaha, ama malaghumala kumay ďa ta klay ghuni ta lwa Lazglafta. Malaghumala mndu ta kla lwa Lazglafta ka mndu ta mna gwaďa nda sanlaha ma gwaďaha, ka mantša a tsi wu, ba mamu ka mndu ta mbəďay dza'a kəl Igliz ka mutsaftá ŋlaku.

⁶ Zwanama ďa, ka sna a kuni ta skwi snaghunam yu, ka sna a kuni ka lwa Lazglafta klədagħunagħa yu, ka sna a kuni ta skwi tagħagħunaf yu wu, nu dza'a kataghunafta lagħa ďa da kaghuni, ka

mnay ɗa ta gwada nda kaghuni nda sanlaha ma gwadaha, ka sna a kuni ta kligiŋta ɗa ta ɗifatá skwa Lazglafta na?

⁷ Ka gragra nzakwani nda hamata skwiha ta kəl lu ka skalu: Manda siŋlak nda htimbil. Ka sabə a lwani nda tvani ná, waka lu dza'a snaŋta kazlay: Mndərga ya skwi ya tsa vyagap lu, ka dzagap lu a tsi kə'a na?

⁸ Ka vya a mndu ta duli ŋa dza'a da vla vulu nda tvani ná, wa dza'a sli'afta na?

⁹ Manda tsaya kaghuni guli, ka nda sana gwada kul snaŋtá lu ka kuni gwada katsi, waka lu dza'a snaŋtá skwi ta mnə kuni na? Walaya gwada tsa gwadiŋ kuni.

¹⁰ Ta traku gwadaha kavghakavgha ma ghəŋa hadik, inda taŋ ná, mamu klatá ghəŋani.

¹¹ Ama, ka sna a yu ta tsa gwada ta gwadə lu ya wu katsi, ka matbay yu ma tsa mndu ta gwada tsa gwada ya, ka matbay tsa mndu ta gwada tsa gwada ya ma i'i guli.

¹² Kaghuni, ya ta mama mutsaftá mbraku ta vlə Sulkum kuni ya, ŋavawaŋa ka zba mutsaftá ya dza'a malaghuta ŋlanaftá Igliz.

¹³ Tsaya tama, mndu ya ta gwada nda sana gwada ná, ka maga tsi ta du'a da Lazglafta ŋa mutsanaftá mbrakwa mbədiŋiŋta.

¹⁴ Ka ta magay yu ta du'a nda sanlaha ma gwadaha kul snaŋtá lu katsi, ta magə ma sulkuma vgha ɗa yu ma ghunislaka ɗa a wa.

¹⁵ Kinawu ka yu dza'a magay tama? Dza'a magay yu ta du'a ma sulkuma vgha ɗa, dza'a ndəbay yu nduk ma ghunislaka ɗa guli. Dza'a fay yu

ta laha ma sulkuma ɗa, dza'a fay yu nduk ma sulkuma ɗa guli.

¹⁶ Ka mantsa a tsi wu, ka ta rfay ka ta Lazglafta ma sulkuma gha kweŋkweŋ, waka hamata mndu ta snay kul snanɗa tsa gwada ya, dza'a mna «amin» ta ghɛja tsa rfu rfa ka ya, ka sna a tsi ta tsa skwi mna ka ya na?

¹⁷ An mndani rfanagharfa kagha ta Lazglafta kahwathwata, ama nlanaf a ta tsa mndu ta snay ya wa.

¹⁸ Ta rfay yu ta Lazglafta, kabga mal i'i ta mna gwada nda sanlaha ma gwadaha ka kaghuni demdem.

¹⁹ Ama malaghumala dɗafta ɗa ta mnata gwada hutaf ma ghunislaka ɗa mataba Igliz na nlanafɗa sanlaha, ka ya da mnata yu ta gwada dambu' ghwanɗa sanlaha ma gwadaha kul snanɗa lu.

²⁰ Zwanama ɗa, ma nza ndana ghuni manda na zwani. Ka tvɛ ghwadaka skwi tsi katsi, manda zwani kwitikkwitikw ka kuni nzata, ama ndana mndarha ka kuni ndanay.

²¹ Wya skwi nda vinda ma deftera Lazglafta: «Nda ma mndara sana mnduha ta gwada sana gwada, nda ya nda ma huta wa la mayam dza'a gwadganata yu ta na mnduha na, tsaw kulam nda tsa snanɗa a hɛj ta gwada* ɗa wu,» ka Mgham Lazglafta.

²² Mna gwada nda sanlaha ma gwadaha na, njizla guma ya na gwal kul zlghafta, mantsa ya a da gwal zlghay nda nɗuɗ wa. Kla lwa Lazglafta na, njizla zdaku ya na gwal zlghay nda nɗuɗ, mantsa ya a da gwal kul zlghafta wa.

---

* **14:21** Ngha ta Isaya 28:11-12.

²³ Ka lagha Iglizha ka ts kavata demdem ka mna gwadaha, ta gwadā ya ta ŋani, ta gwadā ya ta ŋani, ka həŋ nda sanlaha ma gwadā katsi, ka sli'af ta hamata mnduha, ka gwal kul zlg hafta a tsi, ka lami da taba taŋ, hađ həŋ dza'a mnay kazlay: Nda ksa kuni da halaway kə'a ra?

²⁴ Ala ka lagha taŋ demdem ka kla lwa Lazglafta katsi, ka sli'af ta mndu kul zlg hafta, ka hamata mndu a tsi ka lami da taba taŋ, hađ tsa gwadā ya dza'a ksaŋta ŋa zbayni ta pla dmaku ra?

²⁵ Dza'a sabsa skwi ma ŋuđufani ta dađi ŋa zləmbatani zlumbruh ka tsəlbu ta kəma Lazglafta ŋa mnayni kazlay: Mataba ghuni Lazglafta kah-wathwata kə'a.

Gwada ta ghəŋa tska vgha ma guyata ghəŋ

²⁶ Zwanama da, nu ta raku ŋa magay tama? Ka ta tska vgha kuni, ta falaha sanlaha, ta tagha skwi ŋa mndu sanlaha, kligiŋtá dífata skwa Lazglafta ŋa sanlaha, mna gwadā nda sanlaha ma gwadaha ŋa sanlaha, mbəđigiŋtá ŋa sanlaha, ŋa ŋlaku ká indani demdem.

²⁷ Ka mamu mndu ta mna gwadaha nda sanlaha ma gwadaha katsi, ma malaghumala həŋ ta mndu his ka hkən a tsi ta gwadā, mnaha ya ta ŋani, mnaha ya ta ŋani ka həŋ da gwadāy, mamu ka mndu ŋa mbəđay katsi guli.

²⁸ Ka hađ mndu ŋa mbəđay wu katsi, hafta tsa ya ta wani mataba Igliz, ka gwadāy ni maghəŋmaghəŋ nda ya ŋa Lazglafta.

²⁹ ŋa gwal ta kla lwa Lazglafta ya ná, his nda hkən ka mndu ŋa gwadā. Psaptá tsa gwadā ya ŋa sanlaha.

³⁰ Ka vɫaŋvɫa Lazglafta ta sana mndu ta nzaku ta kligiŋtá dífatá skwa Lazglafta katsi, nzaghuta tsa mndu taŋtaŋ ya tsərid.

³¹ Inda kaghuni, turtukturtuk ná, laviŋlava kuni ta kla lwa Lazglafta, ŋa taghafta inda kaghuni ta skwi, ŋa mutsafta inda kaghuni ta mbraku.

³² Tsa gwal ta kla lwa Lazglafta ya ná, ma dzva taŋ tsa mbraku vɫaŋ Lazglafta ta həŋ ya.

³³ Nza a Lazglafta ka Lazglafta hwazlaḅaku wa, Lazglafta zdaku ya.

Manda va ya ta magə mi'aha ma Igliz nda ghuḅa ya,

³⁴ Seftekw ka mi'a ghuni nzata ma tskatá vgha, kabga vɫaŋ a lu ta tvi ta həŋ ŋa gwada wa. Nda hanatá ghəŋ ka həŋ nzata manda ya ta mnə deftera Lazglafta guli.

³⁵ Ka mamu sana skwi ta kumə həŋ ta snaŋta katsi, daway taŋ da zə'alha taŋ mintgha taŋ. Ka skwa hula gwaday marakw ta gwada mataba Igliz†.

³⁶ Da kaghuni saba gwada Lazglafta re, ari ŋa ghuni ndaghəŋa ghuni a vlaghunata lu katək na?

³⁷ I'i ná, anabi yu, mamu Sulkuma Lazglafta ma i'i ka ka mndu katsi, dína ka snaŋtani kazlay: Nana skwi vindaghunaf yu na ná, Mgham Lazglafta ta mnata kə'a.

³⁸ Ka sna a yu ta tsa skwi ya wu, ka mndu katsi, sna a Lazglafta ta tsatsi guli wa.

³⁹ Mantsa ya tama zwanama, ŋavawa ŋa ka zba mbrakwa kla lwa Lazglafta. Mndu ta mna gwada nda sanlaha ma gwadaha ná, ma pyu kuni.

---

† 14:35 Ngha ta 1 La Kwareŋt 11:5.

⁴⁰ Manda ya ta raku ka kuni maga inda skwi, nda tvani katsi guli.

15

Sli'agapta Kristi ma mtaku

¹ Zwanama da, ka havaghunak hava yu ta tsa Lfida Gwada mnaghuna yu, ka tsu'afta kuni, ka n'avata kuni mida ya.

² Tsa Lfida Gwada ya ta mbaghunafta, ka nanaŋa kuni manda va ya mnaghuna yu. Ka mantsa a tsi wu, ka baɓbaɓ tsa zlghafta zlghaf kuni ya.

³ Tsa nɛrma skwi tinlaghu yu ta taghaghunafta ya, tsaya zlghaf i'i kazlay: Mtumta Kristi ta ghɛŋa dmakwa mu ka'a, manda ya mnɛ deftera Lazglafta.

⁴ Ka paɗamtá lu, ka sli'agaptá tsi nda hafu baɗu mahkɛn, manda ya mnɛ deftera Lazglafta.

⁵ Ka maranaŋtá tsi ta ghɛŋani ta Kefas, tahula tsa ka maranaŋtá tsi ta ghɛŋani ta gwal ghwanɗa his.

⁶ Tahula tsa guli, ka maranaŋtá tsi ta ghɛŋani ta zwanama ta malaghutá hutaf dɛrmak ta fitik turtuk. Ta mal gwal ta ndiri ndanana mataba taŋ, rwavaghu rwa sanlaha.

⁷ Maranaŋmara guli ta ghɛŋani ta Yakubu, maranaŋha ta inda gwal ghunay.

⁸ Tahula maranaŋtani ta ghɛŋani ta tsaha ya demdem, ka maridɛntá tsi ta ghɛŋani ta i'i guli, i'i ta nzakway manda baɓaku ma tsa fitik ya.

⁹ Manda va tsaya ná, i'i sagɛŋ gudzekw mataba gwal ghunay. Ra a yu má ka hɛgay ka mnda ghunay wu, kabga ganapga yu tiri ta mnduha ta zlghaftá Lazglafta.

10 Nda zɔ́akatahuda Lazglafta ná, nda nza yu manda va na nzakwa da na. Nza a tsa zɔ́akatahudani ŋa da ya ka skwi bətbət wa. Katək ná, mal i'i ta magatá slna ka hahəŋ demdem. Nziya nza tsi, i'i a ta magata wu, tsa zɔ́akatahuda Lazglafta ma i'i ya ta magata.

11 Tsaya tama, dər má i'i tsi, dər má hahəŋ a tsi ná, tsaya skwi ta mnə ŋni, tsaya skwi zlgħaf kaghuni guli.

Dza'a sli'agamap sli'a Kristi ma mtaku

12 Ka si ta mnay lu kazlay: Sli'agapsli'a Kristi kə'a ya ní, kabgawu ta kəl sanlaha mataba ghuni ka mnay kazlay: Had sli'agapta ma mtaku wu kə'a na?

13 Ka si had sli'agapta ma mtaku ya ná, ba va sli'agap a Kristi guli wa.

14 Ka si sli'agap a Kristi ya guli wu, ka bətbət na gwada ta mnə ŋni na nda tsa tama, ba ka bətbət zlgħay nda ŋudufa kaghuni guli.

15 Ta tsakalawi kuni ta Lazglafta ka lu nda aŋni nda tsa mnay ŋni kazlay: Sli'aganapsli'a Lazglafta ta Kristi ma mtaku kə'a ya. Ka si had sli'agapta mnduha ma mtaku ya wu, walaŋ a ta sli'agapta nda tsaya wa.

16 Ka si walaŋta a gwal nda rwa ta sli'agapta wu katsi, ba sli'agap a Kristi nda tsa guli wa.

17 Ka si sli'agap a Kristi ya wu, ka bətbət tsa sləghafta zlgħaf kuni ya. Ta ma dmakwa ghuni kaghuni ha gita.

18 Ka mantsa ya tsi guli, gwal ta rwuta ma Kristi ná, nda zada həŋ.

¹⁹ Ka ɲa na nzakwa amu ndanana kweŋkweŋ fata mu ta ghəŋ ma Kristi katsi ná, nda nza mu ka gwal ta ksaku ka hidahida katakata mataba inda mnduha.

²⁰ Na ɲa kahwathwata ná, sli'agapsli'a Kristi mataba gwal nda rwa, tsatsi taŋtaŋa mndu ta sli'agapta. Tsaya ta maraŋta kazlay: Dza'a sli'agapsli'a gwal nda rwa guli kə'a.

²¹ Manda ya sagha mtaku nda ma mndu turtuk ya, manda tsaya guli ná, nda ma mndu turtuk sagha sli'agapta ma mtaku.

²² Ta mtay inda mndu ta mtaku, kabga sabə ma zivra Adamu həŋ. Manda tsaya guli ná, dza'a vramvra hafu da inda gwal ta ndi'aftá vgha nda Kristi.

²³ Nda fitikani nda fitikani ta magakwa tsa fitika sli'agapta ya. Kristi taŋtaŋani, ɲa sagha fitika ɲa gwal ta nzakway ka ɲa Kristi bađu sagha dza'a sagha tsi.

²⁴ ɲa zaɗanata Kristi ta mbrakwa inda ghwaɗaka sulkumha nda mghamha taŋ tani, nda ɲa inda gwal dagaladagala ma ghəŋa haɗik. Tahula kdɪŋtani ta zaɗanata, ɲa vranavatani ta ga mgham ta Lazglafta ta nzakway ka Da.

²⁵ Nda nza tkwe' ka gay Kristi ta mgham ha ka sagha fitik dza'a kəl Lazglafta ka nanaftá ghuma-hani ka skwa ta diŋlay səlani.

²⁶ Ghuma dza'a lu zaɗanata ɲa dza ghəŋani ná, mtaku ya.

²⁷ Wya ka lu vindafta ma deftera Lazglafta: «Dza'a niŋna Lazglafta ta inda skwi ka skwa ta diŋlay səlani*.» Tsa mnay mnə lu kazlay: Dza'a

---

* 15:27 Ngha ta Zabura 110:1.

ninŋa ta «inda skwi» ka skwa ta diŋlay səlani kə'a ya ná, nda tsala. Haɗ tsa mndu ta vlaŋtá mbraku ta ghəŋa inda skwi ya mida wa.

²⁸ Tahula ninŋa Lazglafta Da ta inda skwi ka skwa ta diŋlay səlani, hanaganata zwaŋ ta ghəŋ mista tsa mndu ta vlaŋtá tsa mbraku ta ghəŋa inda skwi ya, kada nzakwa Lazglafta Da ta ghəŋa inda skwi nekwnekw, nda mndu tani.

²⁹ Ka mantsa a tsi wu, nu ta psə gwal ta magaftá batem da mnaka gwal nda rwa na? Ka si walaŋta a gwal nda rwa ta sli'agapta ya wu katsi, ŋaw ta maga həŋ ta batem da mnaka taŋ na?

³⁰ Ka sli'agapta a mnduha ma mtaku wu katsi ní, ŋaw ta dza'a aŋni tawa hɗak inda fitik?

³¹ Gita re mahtsim a na, mtaku ta kzla i'i. Kahwathwata ta mnaghunata yu zwanama, ta ghərɓaku yu ta kaghuni ta ghəŋa slna maga mghama mu Yesu Kristi.

³² Ka tsa wudawudə yu nda nimtakha ma luwa Afisus ya, ka nghanatá mnda səla tsi kweŋkweŋ katsi ní, nahgani kataf tsi ta i'i na? Ka si haɗ sli'agapta ma mtaku wu katsi, manda va ya ta mnə sanlaha ná, «zamaza, samasa, ya wya dza'a rwurwa† mu mahtsim ya,» ka həŋ.

³³ Dasuwa ka kuni, ma nanə kuni ta ghəŋa ghuni, ya «ksa nzaku nda ghwadaka mnduha ná, ta ɓadzay ta mndu.»

³⁴ Vraganaghawa vra ta ghəŋa ghuni manda ya ta raku. Ma walaŋ kuni ta maga dmaku, ya sna a sanlaha mataba ghuni ta Lazglafta wa. Aya hula ka i'i taɗa!

† 15:32 Ngha ta Isaya 22:13.

Kinawu ka gwal nda rwa dza'a sli'agapta?

³⁵ «Ka waya ka skwi dza'a daway sani ma mndu kazlay: Waka gwal ta rwuta dza'a sli'agapta na? Nda wani ma slu'uvgha dza'a sli'agapta hən na kə'a?»

³⁶ Rghargha vgha na! Sna a ka kazlay: Had skwi ta sləgadata ka ta dyafta ka ta rwa a tsi wu kə'a ra?

³⁷ Skwi ta slgadata ka ná, kuzunani a wa, hyani ya, dər má hya tsi dər má sana hulfa a tsi.

³⁸ Na vlan̄ta Lazglafta manda ya ta kumay tsi ta kuzun̄ ŋa dər wati ma skwi sləgada ka. Kuzun̄ ya ta ksanavata ta vlan̄ta tsi.

³⁹ Inda skwi ta hafu ná, ndaghəŋani ndaghəŋani slu'u vgha taŋ: Ndagħəŋani slu'u vgha mndu, ndaghəŋani slu'u vgha skwiha fwad fwad səla mista taŋ. Ndagħəŋani ŋa zarakha, ndaghəŋani ŋa klipiha.

⁴⁰ Ndagħəŋani tsatsatá skwiha ta luwa, ndaghəŋani tsatsatá skwiha ta hadik. Ndagħəŋani wɔakwa skwiha ta luwa, ndaghəŋani wɔakwa skwiha ta hadik.

⁴¹ Ndagħəŋani wɔakwa fitik, ndaghəŋani wɔakwa tili. Ndagħəŋani wɔakwa tekwatsa. Ta dgavadga wɔakwa sana tekwatsa nda sani guli.

⁴² Manda va tsaya dza'a nzakwa tsi nda gwal dza'a sli'agapta ma mtaku guli. Slu'uvgha lamə lu da hadik ná, ŋa rwutani. Slu'uvgha dza'a sli'agapta ná rwavata a wa.

⁴³ Ka ghwadaka skwi vzadata lu da hadik, sli'agaptani ya ná, nda glaku tida. Nda ragħwa ta vzadatá lu, ta sli'agaptá tsi ná, mbrumbra katakata.

44 Ka slu'uvgha mnda səla nzakwani ta lamtá lu, ma sli'agaptani mbəđanafmbəđa Sulkum ta vghani. Ka si mamu slu'uvgha mnda səla ya ná, mamu slu'uvgha ta vlə Sulkum ya guli.

45 Manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta na: «Adamu taŋtaŋa mnda səla vuslanam Lazglafta ta hafu». Mahisa Adamu ta nzakway ka Kristi ya ná, ta luwa saha tsatsi, tsatsi ta vla hafu‡ ŋa mnduha.

46 Tsa ka Sulkum ya a taŋtaŋani wu, tsa ka mnda səla yeya, kada saha tsa ka Sulkum ya.

47 Tsa taŋtaŋa mndu tsagap lu ma hađik ya ná, ŋa hađik tsa, sa ta luwa tsa ka mahis ya.

48 Manda nzakwa tsaya ka hađik ya ná, ŋa hađik tsaha ya guli. Manda nzakwa tsaya ka ŋa luwa ya ná, ŋa luwa tsaha ya guli.

49 Manda tsa klafta mu ta yakwa tsa ŋa hađik ya ná, manda va tsaya dza'a klafta mu ta yakwa tsa ta luwa ya guli.

50 Zwanama da, nana skwi ta mnə yu na ná, hađ slu'uvgha nda us dza'a laviŋtá lami da ga Mgham Lazglafta wa. Hađ ya ta rwuta dza'a za həga ya kul rwuta guli wa.

51 Wana yu dza'a maraghunatá difatá skwi maridiŋ Lazglafta. Demdem a mu dza'a rwuta wu, ama demdem mu dza'a mbəđavafta.

52 Gi hadahada dza'a mbəđavafta mu manda kulitsa iri vyar lu ta kđavakta vyatá duli. Vyata lu ta tsa duli ya ná, gi sli'agapta gwal nda rwa tsa nda slu'uvgha ya kul rwavata, ta mbəđavaftá amu guli.

53 Manda va tsaya ná, nda nza tkwe' ka mbəđapta na slu'uvgha mu ta rwaku na, nda

‡ 15:45 Ngha ta Zlrafta 2:7.

ya kul rwavata, ŋa mbəɗaptá na ta mtaku na, nda ya kul mtavata.

⁵⁴ Tahula mbəɗapta lu ta na vgha ta rwaku na nda ya kul rwavata, mbəɗapha lu ta na ta mtaku na nda ya kul mtavata ya, tsaya dzatá ghəŋa skwi nda vinda ma gwada Lazglafta ta mnay kazlay: Ndunda lu ta mtaku, zaza lu ta ghwa tida kə'a ya.

⁵⁵ «Wura! Ga zatá ghwa gha kay tama mtaku? Wura!

Ga gurma gha kay tama mtaku§?»

⁵⁶ Dmaku ná, gurma mtaku ya. Fatá zlahu ta vlanťa mbraku ta dmaku.

⁵⁷ Rfamarfa ta Lazglafta ta vlamatá za ghwa nda ma Mghama mu Yesu Kristi!

⁵⁸ Mantsa tama zwanama ɗa gwal ta ɗvu yu, dihavawa diha, ma gigɗava kuni, lawala ta kəma ta kəma nda slna Mgham Lazglafta, ya haɗ visa ghuni dza'a nzata ka mbalay da Mgham Lazglafta wa.

16

Tskaftá tsemi ŋa zwanama ma Ursalima

¹ Taghəŋa skwi ta nghaghanaghatá tska skwi ŋa vlay ŋa mnduha Lazglafta ma luwa Ursalima ya, magawamaga kaghuni guli manda va ya mnanaf yu ta Igliz ta haɗika Galat.

² Inda ɗamas, ka faghuta inda kaghuni ta tsemi mintgha ghuni taɓta skwi ya ta mutsafta kuni, da laghu lu kzla i'i kada ts kay.

³ Lagha ɗa dazlay ya, ŋa vivindafta ɗa ta ɗelewer ŋa ghunafta ɗa ta mnduha dza'a zabapta kaghuni

---

§ 15:55 Ngha ta Isaya 25:8, Huseya 13:14.

ŋa kla tsa skwi dza'a tskafta kuni ya da luwa Ursalima.

⁴ Ala ka nda nza tsi ŋa dza'a vərda i'i katək má, gway taŋ ta vgha tsa kawadaga nda i'i.

Skwi ta kumə Pwal ta magay

⁵ Dza'a labla yu ta hadika Mekaduniya, hada dza'a sli'afta yu ka labə da nghaghunaghata.

⁶ Kawaka skwi ná, dza'a hanavahana yu da kaghuni, ka dza'a zə hada a yu ta fwak, ŋa pghay ghuni ta i'i da inda vli ta dza'a yu.

⁷ Va a yu ta nghadaghata zekw da kaghuni dazlay wa. Ta kumay yu ta hanavata tsəbakw da kaghuni ta graftá yu, ka nda d̄vay Mgham Lazglafta tsi.

⁸ Ama dza'a nzata hadna yu ma luwa Afisus har ka sagha fitika Pentekwat*,

⁹ kabga gunihaguna Lazglafta ta watgha buwan ŋa magatá ŋərma slna, aŋ mndani nda ndəgha ghumaha ta lmu nda i'i.

¹⁰ Ka ɓhadaghaɓha Timute da kaghuni katsi, ka tsafaranafta kuni ta vgha yaha nzata nda zləŋ mataba ghuni, kabga ta magay ta slna Mgham Lazglafta manda ŋa dá.

¹¹ Yaha dər wa da hərtətata, ka pghafta kuni nda zdaku ka sagha tsi da i'i, kabga ta kzlaykzlay ŋni hadna nda zwanama.

¹² Ya manda zwanama mu Apwalus ya ná, ndəbanandəba yu ta dzvu katakata má ŋa laba taŋ nda zwanama da nghaghunaghata, ama ndanana a kumafta maya tsatsi ta labə wu, dza'a labla ma fitik ya da mutsafta tsi.

* **16:8** Ngha ta Slna gwal ghunay 2:1.

Vlatá hidaku nda ga zgu

¹³ Nzawanza hzlenja, ka dihavata kuni ma zlg hay nda ŋuduf, yaha kuni da zleŋ, ka mbra kuni ta vgha.

¹⁴ Ma inda skwi ta magə kuni, ka maga kuni nda đvutá mndu.

¹⁵ Zwanama da, nda sna kaghuni ta Stefanas nda gwal ga taŋ tani, hahəŋ taŋtaŋa gwal ta zlg haftá Yesu Kristi ta hadika Akaya, ka fata həŋ ta ghəŋa taŋ ŋa maganatá slna ta mnduha Lazglafta. Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay:

¹⁶ Snawasna ta gwada da mndərga tsa mnduha ya, nda ya da inda gwal ta maga mndərga tsa ŋani slna ya kə'a.

¹⁷ Ta rfu yu katakata nda sagha i Stefanas nda Fwartunatus nda Akaykus da nghadighata. Nghay da ta həŋ ná, manda skwi kaghuni demdem ya ka yu ta nghay,

¹⁸ kabga ləihalba həŋ ta ŋudufa da nda ŋa ghuni tani. Mndərga tsahaya ma mnduha ná, đina vla glaku ŋa taŋ.

¹⁹ Ta ga zgu Igliz ta hadika Asiya ŋa ghuni. Ta ga zgu i Akilas nda Priskila nda Igliz ma həga ga taŋ tani ŋa ghuni katakata, ma hga Mgham Yesu.

²⁰ Ta ga zgu inda zwanama ŋa ghuni.

Ka gaguvta kuni ta zgu hmətət mataba ghuni sani nda sani.

²¹ I'i Pwal ta vindaghunaftá na ga zgu na nda dzva da.

²² Inda mndu kul dva Mgham Yesu ná, ka nza tsi ka mndu nda ksi'a.

Maranata![†] (Mghama ŋni ta sagha!)

²³ Ka nza zɗakatahuɗa Mgham Yesu nda kaghuni.

²⁴ Dvuɗva yu ta kaghuni demdem nda ŋuɗufa ɗa ma ndi'atá vgha mu nda Yesu Kristi.

[†] **16:22** Maranata: Manda mnay kazlay: Mghama ŋni ta sagha kə'a ya, nda gwada Grek.

Deftera Lfida Dzratawi New Testament in Hdi

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hdi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.

- You do not sell this work for a profit.

- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Hdi

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.

- You do not sell this work for a profit.

- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

f257b780-c0dd-5cce-9b20-430484439898